

**ULKOASIAINMINISTERIÖN
TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA
2008 - 2011**

SISÄLTÖ

1. Toimintaympäristön haasteet.....	3
2. Tavoitteet kaudella 2008 – 2011.....	5
2.1. Vaikutusvaltainen Suomi kansainvälisessä yhteisössä.....	5
2.2. Turvallisuutta luova kansainvälinen yhteisö.....	8
2.3. Oikeudenmukainen maailma.....	11
2.4. Menestyvä Suomi.....	14
2.5. Avoin ja palveleva ulkoministeriö.....	16
3. Toimintatavat ja rakenteet.....	17
3.1. Toiminnan ohjauksen kehittäminen.....	17
3.2. Edustustoverkko.....	18
3.3. Ulkoasiainhallinnon tuottavuusohjelma.....	19
4. Osaaminen ja uudistuminen.....	21
5. Suunnittelukauden määrärahat.....	23
5.1. Ulkoministeriön määrärahat suunnittelukaudella.....	23
5.2. Ulkoasiainhallinnon toimintamäärärahat (24.01.21).....	24
5.3. Talonrakennukset (24.01.74).....	25
5.4. Kehitysyhteistyö (24.30.66).....	25
5.5. Lähialueyhteistyö (24.50.66).....	26
5.6. Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (24.99.22).....	26
5.7. Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan (24.99.25).....	28
5.8. ETYJ-puheenjohtajuus (24.99.26).....	28
5.9. Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (24.99.66).....	28

- LIITTEET: 1. Ulkoasiainhallinnon suunnittelukauden 2008 - 2011 määrärahatarve
2. Ulkoasiainhallinnon investointihankkeet
3. Ulkoasiainhallinnon tietotekniikkahankkeet

1. Toimintaympäristön haasteet

Ulkoministeriö on arvioinut laajemmin toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia ja niiden ulkopoliittiselle toiminnalle ja sen kehittämiseksi asetettavia vaatimuksia 8 - 10 vuoden tähtäimellä kesäkuussa 2006 valtioneuvoston kanslialle antamassaan tulevaisuuskatsauksessa. Tässä toiminta- ja taloussuunnitelmassa on keskitytty esittämään suunnittelu-kaudella ulkoministeriön toimintaympäristön haasteet, tavoitteet ja niiden vaikutukset ministeriön voimavaroihin.

Globaali kehitys avaa yhteiskuntia ja markkinoita sekä tiivistää niiden välisiä yhteyksiä kaikilla tasoilla. Tiedon, ihmisten, pääomien ja yritysten liikkuminen maailmalla lisääntyy jatkuvasti. Poliittiset, taloudelliset ja kulttuuriset tekijät kietoutuvat yhteen. Tämä maailmanlaajuinen kehitys antaa paljon uusia mahdollisuuksia niille, jotka ajoissa havaitsevat heikotkin muutoksen merkit ja muuttavat toimintatapojaan. Globaalin toimintaympäristön muutokset ovat voimistumassa, mikä lisää ulkoministeriön tarvetta kehittää johdonmukaisesti osaamistaan vastata muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin vastuullisesti ja oikea-aikaisesti.

Globalisaatio lisää hyvinvointia, mutta sen epätasainen jakautuminen maiden välillä ja yhteiskuntien sisällä kärjistyy ja voi johtaa suuriinkin epäkohtiin. Tämä on kansainvälisen politiikan suuri haaste. Ongelmat, riskit ja uhat saavat uusia muotoja. Niitä voidaan ennakoida ja torjua vain syihin pureutuvalla kansainvälisellä yhteistyöllä. Globaalien verkostojen merkitys kaikessa toiminnassa kasvaa ja vaikuttaminen niiden kautta käy aikaisempaa tärkeämmäksi. Multilateralismi globaalin päätöksenteon mekanismina on joutumassa koetukselle, sillä järjestöihin kohdistuu uudistuspaineita ja ristiriitaisia odotuksia.

Kansalaisjärjestöjen, yritysten ja muiden ei-valtiollisten toimijoiden merkitys kansainvälisessä yhteistyössä lisääntyy. Valtiotoimijalta tämä edellyttää lisääntyvää yhteistyökykyä ja uudenlaisia kumppanuuksia. Yksilöiden ja yhteiskunnan turvallisuuden kannalta ulko- ja sisäpolitiikka nivoutuvat yhteen. Valtioilta odotetaan entistä suurempaa panosta yhteiseen toimintaan ja kehitysohjelmiin.

Suomen kansainvälisen toimintaympäristön muutoksessa korostuu laajan turvallisuuden näkökulma. Heikkojen valtioiden aiheuttamat uhat heijastuvat myös Suomen ja suomalaisten turvallisuuteen. Merkittäviä turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ovat terrorismi ja järjestäytynyt rikollisuus, ihmisoikeuksien loukkaukset, köyhyys, huono hallinto maailmanlaajuiset terveysuhat ja ympäristökatastrofit sekä suuret luonnononnettomuudet. Kilpailu ehtyvistä luonnonvaroista ja raaka-aineista, ml. energia, vesi ja mineraalit lisääntyy.

Ongelmat ovat yhä enemmän rajat ylittäviä ja toimijat ei-valtiollisia. Konfliktit ovat erityisesti kehitysmaissa edelleen vakavia. Paineita kohdistuu konfliktien laadukkaaseen estoon, ratkaisuun ja jälkihoitoon. Myös siirtolaisuus- ja maahanmuuttokysymysten merkitys korostuu. Nopea, joustava ja samalla laaja-alainen reagointi kriisitilanteissa edellyttää niin poliittista valmiutta kuin humanitaarisia ja taloudellisia voimavaroja. Suuria vaatimuksia kohdistuu myös kansainvälisten avunantajien yhteistoiminnan kehittämiseen. Erityisesti Saharan eteläpuolisessa Afrikassa konfliktiherkkyys säilyy edelleen ja köyhyystilanne pahenee. Humanitaarinen avustustoiminta on uusien haasteiden edessä.

Kansainvälinen yhteistyö globaalihaasteisiin vastaamiseksi monenkeskisissä järjestöissä on kasvanut ennennäkemättömiin mittoihin. YK-järjestelmä ja Bretton Woods -instituutioiden rinnalle on noussut kymmenittäin muita merkittäviä alueellisia ja temaattisia toimijoita, joissa itsenäisten valtioiden oletetaan olevan mukana. Suomen vaikutusmahdollisuudet näissä kansainvälisissä järjestöissä riippuvat suoraan resursseistamme ja kyvystämme muotoilla ja kommunikoida uskottavia politiikkavaihtoehtoja niiden toiminnan ohjaamiseksi.

Euroopan unioni (EU) on Suomelle keskeisin kanava ulkopoliittisessa vaikuttamisessa sekä strategisten tavoitteiden saavuttamisessa. EU:lla on nykyistä kattavampi globaali rooli, jota se toteuttaa niin monenvälisesti kuin kahdenvälisestäkin Suomen jäsenyys Euroopan unionissa antaa runsaasti mahdollisuuksia toteuttaa Suomen keskeisiä tavoitteita. Se vaikuttaa olennaisesti siihen, miten Suomi kykenee kohtaamaan poliittiset ja taloudelliset haasteensa.

Toiminta-alueina painottuvat Eurooppa, Venäjä, Yhdysvallat ja, Aasia, erityisesti Kiina ja Intia, sekä muut Suomen suurimmat kauppakumppanit ja pitkäaikaisen kehitysyhteistyön maat. Transatlanttisia suhteita on pyrittävä edelleen kehittämään. Euroopan ja Yhdysvaltojen keskeiset turvallisuuspäämäärät ovat samansuuntaiset ja taloudelliset intressit niiden välillä merkittävät. Transatlanttisissa suhteissa Suomen on suunnittelukaudella painotettava pitkän aikavälin tavoitteita, yhtenäisen EU-politiikan ja toiminnan merkitystä. Pohjois-Atlantin puolustusliitto (Nato) on edelleen keskeinen transatlanttisen yhteistyön järjestö ja Suomi seuraa jatkuvasti järjestön muutoksen suuntaa ja kehitystä.

Venäjän tuleva kansainvälinen asema, niin poliittisesti kuin sotilaallisesti, on sidoksissa sen talouden kehitykseen ja sisäisten uudistusten etenemiseen. Poliittinen ja yhteiskunnallinen vakaus Venäjällä on erityisesti presidentti Putinin aikana kasvanut, mutta toimivaan kansalaisyhteiskuntaan ja oikeusvaltioon on kuitenkin vielä matkaa. Suunnittelukausi on pääosin presidentti Putinin jälkeistä aikaa. Taloudellinen kehitys riippuu lyhyellä aikavälillä energian hintatasosta maailmanmarkkinoilla. Pidemmällä aikavälillä infrastruktuurin ongelmat ja investointien riittämättömyys voivat aiheuttaa merkittäviä ongelmia ja hidastaa kasvua.

Strategiset kumppanuudet Aasian vahvojen toimijoiden kanssa saavat lisää painoarvoa. Kiina vahvistuu globaalisti ja alueellisesti, samoin Intia ja Latinalaisen Amerikan maista erityisesti Brasilia. Alueellisista kumppanuuksista kehityspolitiikan kannalta keskeisin on Afrikka, jossa EU:n Afrikka-strategia ja valmisteilla oleva EU:n ja Afrikan yhteinen strategia muodostavat tärkeän toimintakehyksen. Etelä-Afrikan kanssa EU valmistelee parhailaan strategista kumppanuutta.

Maailmankauppa vapautuu asteittain ja taloudellinen keskinäisriippuvuus lisääntyy. Tuotantokelijät liikkuvat paljon aiempaa esteettömämmin, mutta rajasuojan madaltuessa sisäiset sääntelykeinot tulevat entistä merkittävimmiksi. Kaupan esteet saavat uusia muotoja. Kiristynvä kilpailu vienti- ja tuontimarkkinoilla edellyttää aktiivista vaikuttamista ulkoiseen toimintaympäristöön. Kaupan ja kansainvälisen talouden yhteys kehitykseen korostuu entisestään, samoin talouskehityksen ja sijoitusten ympäristövaikutukset.

Suomen hyvinvointi perustuu yhä enemmän osaamisen, luovuuden ja innovaatioiden hyödyntämiseen. Suhteellisen pieni kotimainen toimintakenttä tarjoaa vain rajallisia mahdollisuuksia menestyvälle toiminnalle. Sitäkin tehokkaammin on kyettävä toimimaan kansainvälisillä areenoilla ja luomaan innovatiivisia vuorovaikutussuhteita suomalaisen tuotekehittelyn ja kulttuurin tunnettuuden lisäämiseksi. Suomalaiset liikkuvat maailmalla entistä enemmän sekä työnsä takia että vapaa-aikanaan. Tämä asettaa kasvavia haasteita Suomen edustustojen toiminnalle ja edustustoverkon kattavuudelle.

Suomalainen hyvinvointiyhteiskunta on vaurastuessaankin monien sisäisten ja ulkoisten haasteiden edessä. Suomi on muuttumassa monin tavoin sisäisesti, osin globalisaation seurauksena. Väestö ikääntyy, maahanmuuttopolitiikkaa kehitetään ja ulkomaisia osaajia pyritään houkuttelemaan Suomeen. Yhteiskunnan muuttuminen monikulttuuriseen suuntaan tulee nähdä ensi sijassa mahdollisuutena.

Media ja uudet tietoverkot toimivat tietoyhteiskunnassa reaaliaikaisesti ja globaalisti. Sen seurauksena toimintaympäristö muuttuu tavalla, joka vaatii valtiollisilta toimijoilta nopeaa,

ennakoivaa ja monipuolista toimintakykyä. Sidosryhmäsuhteista huolehtiminen ja kyky vaikuttaa julkisuuden kautta ovat ministeriön toiminnassa entistä keskeisemmällä sijalla.

Suunnittelukauden toimintaan vaikuttaa voimakkaasti Suomen puheenjohtajuus Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö ETYJ:ssä vuonna 2008 ja siihen liittyvä troikkajäsenyys vuosina 2007 ja 2009. Puheenjohtajuuden mukanaan tuoma näkyvyys ja kontaktiverkosto tarjoavat hyvän mahdollisuuden tehokkaaseen ulkopoliittiseen vaikuttamiseen, mutta puheenjohtajuuden resurssitarpeisiin vastaaminen on haasteellinen tehtävä hallinnonalan nykyisen resurssikehityksen valossa.

Suunnittelukaudella Pohjoismainen yhteistyö näkyy merkittävästi kun Suomi johtaa vuonna 2008 parlamenttien välistä Pohjoismaiden neuvostoa ja isännöi Pohjoismaiden neuvoston 60. istunnon sekä toimii Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajana vuonna 2011.

Valtionhallintoon - myös ulkoministeriöön - kohdistuu kasvavia odotuksia, mutta hallinnon voimavarat eivät ole kasvamassa. Tämä edellyttää entistä vaikuttavampaa ja kustannustehokkaampaa toimintaa. Tiukkeneva valtiontalous ja lisääntyvät tuottavuusvaatimukset edellyttävät ministeriön tehtävien selkeää priorisointia, voimavarojen uudelleen suuntaamista, organisaation kehittämistä sekä mahdollisten päällekkäisyyksien purkamista muiden hallinnonalojen kanssa.

2. Tavoitteet kaudella 2008 – 2011

Ulkoministeriö edistää Suomen ja suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia sekä toimii turvallisen ja oikeudenmukaisen maailman hyväksi.

Ulkoministeriön toiminta-ajatus on määritelty strategiassa, joka on julkaistu lokakuussa 2005 nimellä *Suomen etu – globaali vastuu*. Ulkoministeriön strategia edistää kulloisenkin hallituksen hallitusohjelmaa ja hallituksen muita politiikka-asiakirjoja sekä eduskunnan hyväksymiä linjauksia. Strategia määrittelee ulkoasiainhallinnon keskeiset strategiset vaikuttavuustavoitteet. Ne ohjaavat hallinnonalan toimintaa ja painopisteiden asettamista sekä resurssien kohdentamista ja organisaation kehittämistä lähivuosina. Lähtökohta strategialle on vuorovaikutukseen perustuva toimintakulttuurin muutos.

Strategian aikaperspektiivi ulottuu suunnittelukauden yli vuoteen 2015. Tämä ei tarkoita staattisuutta, vaan hyvä ja toimiva strategia reagoi toimintaympäristön muutoksiin ja muihin tarpeisiin, ja tarvittaessa tavoitteet voidaan määritellä uudelleen. Henkilöstön tulee strategian avulla pystyä näkemään oma tehtävänsä kokonaisuuden arvokkaana osana. Tältä osin strategia muodostaa myös luonnollisen sillan henkilöstöstrategiaan.

Strategiassa määritellyt tavoitteet ohjaavat ministeriön toiminnan painopisteiden valintaa tulevina vuosina. Toiminta- ja taloussuunnitelma toimii ministeriön ohjauksen apuvälineenä konkretisoimalla tavoitteita vaikuttavuuden ja tulostavoitteiden suuntaan ja voimavarojen kohdentamista suunnittelukaudella. Tulosityksiköiden tavoitteet tulee määritellä strategian mukaisesti siten, että hallinnonalan toiminnan tuloksia ja vaikuttavuutta voidaan entistä järjestelmällisemmin arvioida.

2.1. Vaikutusvaltainen Suomi kansainvälisessä yhteisössä

Ulkoministeriö huolehtii siitä, että Suomi kykenee mahdollisimman tehokkaasti vaikuttamaan kansainvälisissä suhteissa tehtäviin ratkaisuihin, jotka heijastuvat Suomen ja suomalaisten turvallisuuteen ja hyvinvointiin.

Ulkoministeriön vastuullinen ja johdonmukainen toiminta kahdenvälisten suhteiden hoidossa, Euroopan unionissa sekä kansainvälisissä järjestöissä ja yhteistyöprosesseissa vahvistaa Suomen kansainvälistä asemaa. Myös julkisuusdiplomatialla, joka viestinnän ja kulttuurin keinoin nostaa Suomen arvostusta maailmalla, on yhä tärkeämpi rooli.

Kahdenväliset yhteydet ovat perusta Suomen kantojen onnistuneelle välittämiselle muiden maiden hallituksille, ratkaisujen etsimiselle sekä tiedonhankinnalle. Kahdenvälisten suurlähetystöjen roolia ja tehtäväkenttää tulee siksi edelleen kehittää. Ministeriön ja edustustojen yhteistyö- ja palvelufunktiota suhteessa koko valtion hallintoon ja muihin sidosryhmiin parannetaan suunnittelukaudella. Tähän liittyen selkeytetään työn ja kustannusten jakoa ulkoministeriön ja muun valtionhallinnon välillä. Samalla on edistettävä tiivistä ja jokapäiväistä yhteydenpitoa edustustojen ja ministeriön välillä Suomen johdonmukaisen ja tavoitteellisen toiminnan takaamiseksi. Tätä tarkoitusta varten edustustojen verkkosivujen palvelutarjontaa lisätään.

Monenvälisissä järjestöissä Suomi vaikuttaa maailman kaikkien valtioiden yhteisössä tavoittaen myös sen enemmistön valtioita, joissa Suomi ei ole edustettuna. Monenkeskiselä toiminnalla luodaan sääntöpohjaiset tai oikeudelliset toimintapuitteet kahdenvälisille suhteille.

Ministeriön tavoitteena on varmistaa, että Suomella on toimivat kahdenväliset suhteet ja tehokkaat vaikutuskanavat muihin valtioihin sekä EU:ssa että sen ulkopuolella. Suomen kansainvälisen aseman kulmakivi on jäsenyys Euroopan unionissa. EU:n laajentuminen ja ulkoisen toiminnan vahvistuminen ovat kasvattaneet unionin kansainvälistä vaikutusvaltaa. EU on myös maailman suurin kehitysavun antaja sekä kehitysmaiden suurin kauppakumppani. Ulkoministeriön tavoitteena on jatkossakin turvata Euroopan unionin yhtenäisyys ja toimintakyky sekä tukea integraatiota vahvistavaa toimintaa. Ministeriön tavoitteena on Turkin ja Kroatian jäsenyysneuvottelujen edistäminen. Ministeriö tukee myös Länsi-Balkanin maiden vakautus- ja assosiaatioprosessia ja EU-jäsenyysperspektiiviä.

EU:n perustuslakiprosessin ongelmista huolimatta on tärkeää viedä unionin agendaa eteenpäin niiltä osin, kuin se on nykyisten sopimusten puitteissa mahdollista ja hankkia tähän työhön tukea muista samoin ajattelevista jäsenmaista. Samalla perustuslain jatkonäkymistä käytävään keskusteluun osallistutaan aktiivisesti ja ennakoivasti, tavoitteena sen voimaantuminen mahdollisimman pian.

Ministeriö varmistaa, että Suomen kannat heijastuvat EU:n päätöksiin ja linjauksiin. Tavoitteena on vaikutusvallan lisääminen. Tämä koskee myös yhä laajemmin toimivaltuuksin toimivien EY:n tuomioistuinten ratkaisutoimintaa. Laajentuneessa EU:ssa on entistä tärkeämpää vaikuttaa jäsenmaiden kautta ja niiden kanssa oikea-aikaisesti. Uudessa 27 jäsenmaan unionissa samanmielisten maiden ryhmät muodostuvat hajanaisemmin ja moniulotteisemmin, mikä edellyttää aktiivisempaa ja tarkemmin suunnattua verkostoitumista. Tämän johdosta kahdenvälisten suhteiden merkitys EU-jäsenmaiden kanssa korostuu. Kahdenvälisten suhteiden lisäksi ovat hyvät ja toimivat yhteistyösuhteet EU:n toimielimiin tärkeitä.

Ulkoministeriö osallistuu EU:n ulkoisen energiapolitiikan edelleen kehittämiseen kesäkuun 2006 Eurooppa-neuvoston päätelmien ja nykyisen sekä tulevien puheenjohtauskausien työn pohjalta. Keskeisellä sijalla jatkotyössä on mm. EU-Venäjä -suhteiden energiajärjestelyt, neuvottelut energiaperuskirjasopimuksen kauttakulkupöytäkirjasta, energia-yhteisö-sopimus ja sen mahdollinen laajennus sekä energian integrointi laajasti unionin kolmasmaasuhteisiin pohjoismainen viitekehys huomioon ottaen. Ulkoisen energiapolitiikan tavoitteena on turvata energian saatavuus, hidastaa riippuvuuden kasvua EU:n ulkopuolisesta tuontienergiasta sekä edistää uusiutuvien energiamuotojen käyttöä ja energiatehokkuutta.

Pohjoisen ulottuvuuden (PU) politiikkaa on uudistettu ja siitä on tullut EU:n ja nykyisten PU-kumppanimaiden Venäjän, Norjan ja Islannin yhteistä politiikkaa, jonka tavoitteet ja toimintaperiaatteet on määritelty yhdessä. Tämä on selvästi lisännyt Venäjän kiinnostusta PU:n tulevaisuuteen ja on omiaan vahvistamaan myös EU-maiden kiinnostusta PU:hun. Ministeriön tavoitteena on tämän uuden kiinnostuksen täysimääräinen hyödyntäminen mm. olemassa olevien PU-kumppanuuksien kehittämisessä sekä uusien kumppanuuksien edistämässä, erityisesti liikenne- ja logistiikkasektorilla.

Lähialueyhteistyötä sovitetaan yhteen EU:n naapuruus- ja kumppanuusinstrumentin sekä kansainvälisten kehitysrahoituslaitosten rahoituksella ja lainoituksella toteutettavien ohjelmien kanssa. Valtion talousarviossa lähialueyhteistyöhön osoitettava rahoitus säilytetään vuoden 2006 kehyspäätöksessä tuleville vuosille sovitulla tasolla. Lähialueyhteistyössä otetaan huomioon pohjoismaisen lähialueyhteistyön kehitys ja määrärahat.

Ulkoministeriön tavoitteena on EU:n globaalien roolin vahvistaminen vuosittain julistuksen tavoitteiden saavuttamiseksi. EU:n ulkoista toimintakykyä pyritään vahvistamaan EU:n kehityspolitiikan, Afrikka-politiikan ja muiden politiikka-alueiden johdonmukaisuuden edistämiseksi. Poliittikajohdonmukaisuuden edistäminen on tärkeä osa vaikuttavuutta ja kehityspolitiikan tulosten paranemista. Kahdenvälisen, monenkeskisen ja EU-yhteistyön johdonmukaisuutta ja täydentävyyttä lisätään. Kehitysviestinnällä tehdään suomalaista kehityspolitiikkaa tunnetuksi.

Kansainvälisten ja alueellisten järjestöjen puheenjohtajuuksia hyödynnetään Suomen hallituksen tavoitteiden edistämiseksi ja kansainvälisen kuvan ja aseman vahvistamiseksi. Suomen ETYJ- ja PMN- puheenjohtajuudet vuonna 2008 ja 2011 tarjoaa tähän hyvän mahdollisuuden. Tehtäviin kuuluu järjestön toiminnan johtaminen ja vastuu sen toimintojen kokonaisvaltaisesta koordinaatiosta.

Vaikuttavuuden arviointi: Vaikuttavuutta arvioidaan sen perusteella, kuinka hyvin ulkoministeriön toimenpiteet ovat vahvistaneet Suomen vaikuttamismahdollisuuksia kansainvälisessä yhteistyössä. Erityisesti arvioidaan Suomen kahdenvälisen suhteiden kehittymistä sekä Suomen kantojen näkyvyyttä Euroopan unionin päätöksissä. Arvioinnissa hyödynnetään lisäksi kansainvälisten järjestöjen puheenjohtajuuksien jälkeen laadittavia loppu- ja evaluaatioraportteja.

Tulostavoitteet 2008 - 2011	Tavoitetaso ja mittarit
Suomella toimivat kahdenväliset suhteet ja tehokkaat vaikutuskanavat muihin valtioihin.	Toteutunut tiivis yhteydenpito ja avoin keskusteluyhteys muihin valtioihin; saatu tuki EU-kannanmuodostukselle Suomelle keskeisissä kysymyksissä.
Toimiva yhteistyö muun valtionhallinnon kanssa ja selkeä keskinäinen työn ja kustannusten jako.	Mahdolliset koordinaatio-ongelmat ja päällekkäisyydet selvitetty ja ratkaistu.
Yhtenäinen, toimintakykyinen ja integraatioprosessissaan edistynyt EU.	Yleisarvio EU:n kehityksestä tällä sektorilla. Ei uusia toiminnallisia ongelmia.
Pohjoisen ulottuvuuden uudistetun politiikan hyödyntäminen PU-kumppanuuksien ja muun PU-yhteistyön kehittämisessä.	PU-kumppanuuksien ja muun PU-yhteistyön vahvistuminen ja kehittymisen sekä mahdollisten uusien kumppanuuksien luominen.
Lähialueyhteistyön yhteensovittaminen ENPI:n sekä IFI-rahoituksella toteutettavien ohjelmien kanssa.	Yleisarvio ko. yhteensovittamisen toteuttamisesta.
Järjestöjen puheenjohtajuuksien (ETYJ ja PMN) hyödyntäminen Suomen tavoitteiden ja kv. kuvan ja aseman vahvistamiseksi.	Arviointi puheenjohtajuuksien jälkeen laadittavien loppuraporttien pohjalta.
Suomikuvaa vahvistetaan aiempaa suunnitelmallisemmin julkisuusdiplomatian keinoin.	Suomitunnettavuutta ja suomikirjoittelua seurataan systemaattisesti.

2.2. Turvallisuutta luova kansainvälinen yhteisö

Ulkoministeriö toimii sen hyväksi, että kansainvälinen yhteisö kykenee ehkäisemään konflikteja ja hallitsemaan kriisejä. Ulkoministeriö vahvistaa kansainvälisten instituutioiden toimintakykyä ja niiden yhteistoimintaa alueellisesti ja maailmanlaajuisesti. Se ehkäisee ja torjuu uusia turvallisuusuuhkia yhteistyötä edistämällä.

Ulkoministeriö pyrkii vahvistamaan EU:n ulkoista toimintakykyä kehittämällä unionin ulkosuhdepolitiikan johdonmukaisuutta ja tehokkuutta nykyisten perussopimusten sallimin järjestelyin. Unionin yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) ja sen olennaisena osana Euroopan turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (ETPP) kehittäminen on ensisijaisen tärkeä tavoite. Työtä ohjaa EU:n turvallisuusstrategia sekä siihen pohjautuvat muut unionin strategiat. Samalla on varmistettava laajentuneen unionin toimintakyvyn turvaaminen ja vahvistaminen. Työssä korostuu voimakkaasti EU:n kehityspoliittisen johdonmukaisuuden kehittäminen. Erityistavoitteena on lisäksi EU:n toiminnan tehostaminen kansainvälisissä järjestöissä. Keinoina näiden tavoitteiden saavuttamisessa ovat mm. komission, korkean edustajan ja neuvoston sihteeristön välisen yhteistyön edistäminen, jäsenmaiden edustustojen ja komission välisen yhteistyön lisääminen, erityisen huomion kiinnittäminen politiikkalohkojen ulkosuhdeulottuvuuksien johdonmukaisuuteen ja vaikuttaminen EU:n turvallisuusstrategian mukaisten erityisalojen strategioiden ja toimintasuunnitelmien valmisteluun. Suomi korostaa EU:n toteuttamassa humanitaarisessa toiminnassa Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) johtavaa roolia kehityksimaissa. Omalta osaltaan ulkoministeriö pyrkii varmistamaan humanitaarisen avun oikea-aikaisuuden ja tehokkaan perillemenon erityisesti luonnonkatastrofeissa ja monitahoisissa kriiseissä.

Ulkoministeriö ottaa huomioon laajan turvallisuuden kysymykset kaikessa toiminnassa siten, että turvallisuus-, kehitys-, ihmisoikeus-, kauppa-, ympäristö- ja sosiaalisia kysymyksiä käsitellään kokonaisuutena. Ministeriö kehittää laajaa turvallisuutta lisäävää toimintaa tukemalla EU:n vahvistamista turvallisuusyhteisönä sekä etenkin kestävään kehitykseen tähtäävän kehitysyhteistyön avulla. Turvallisuus- ja kehityskysymysten johdonmukaista kansallista käsittelyä tehostetaan ja kohdistetaan toimintaa laaja-alaisen turvallisuuden alueelle.

Kokonaisvaltaista muuttoliikepolitiikkaa vahvistetaan osana ulkosuhteita. Muuttoliikkeen perussyihin vaikutetaan painottamalla erityisesti kehitysnäkökulmaa. Ministeriö edistää osallistumista kansainväliseen keskusteluun muuttoliike- ja kehityskysymyksissä.

Yhdistyneissä Kansakunnissa tuetaan tätä tavoitetta edistäviä rakenteita ja uudistuksia, ml. YK:n laaja-alainen reformi, erityisesti rauhanrakentamiskomissio, ja ihmisoikeusneuvosto ja humanitaarisen avun reformi sekä kansainvälisen ympäristöhallinnon vahvistaminen. Erityistä huomiota tullaan kiinnittämään myös EU:n energia- ja ilmastoturvallisuuden edistämiseen. Kansainvälisissä kehitysrahoituslaitoksissa osallistutaan toiminnan kehittämiseen konflikti- ja niistä toipuvissa maissa. Laajaa turvallisuutta edistetään niin monenkeskisessä kuin kahdenkeskisessäkin kehitysyhteistyössä jälleenrakennus- ja rauhanprosesseja tukemalla sekä vastaamalla ennakoivasti konfliktien eston, ratkaisun ja laadukkaan jälkihoidon haasteisiin. Ympäristöriskejä pyritään estämään ennakolta ja vähentämään. Kehitysviestinnällä ja -kasvatuksella ulkoministeriö yhdessä opetusministeriön kanssa pyrkii varmistamaan että kehityspolitiikan tulokset tulevat suomalaisille tutuiksi. EU:n julkisuuskuvaa parannetaan kehityspolitiikan esille tuomisella viestinnän keinoin.

Olennaisena osana laajan turvallisuuden edistämistä ulkoministeriö tukee Kansainvälisen rikostuomioistuimen samoin kuin muiden kansainvälisten sotarikostuomioistuinten työtä ja edistää hankkeita, jotka tehokkaasti vähentävät rankaisemattomuutta. Ulkoministeriö jatkaa yhteistyötään YK:n turvallisuusneuvoston pakotekomiteoiden ja terrorisminvastaisen komitean kanssa mm. raportoiden pakotteiden ja terrorisminvastaisen toimien kan-

sallisesta toimeenpanosta. Ministeriö osallistuu aktiivisesti terrorisminvastaiseen yhteistyöhön myös YK:n yleiskokouksessa, EU:ssa ja Euroopan neuvostossa ja pyrkii aktiivisesti edistämään parhaiden käytäntöjen luomista ihmisoikeus- ja oikeusturvanäkökohtien huomioon ottamiseksi terrorisminvastaisissa toimissa.

Hiv/aids on jo pitkään ollut globaalit mittakaavat täyttävä terveysuhka kehitykselle. Kokonaisvaltainen lähestymistapa ja lisääntymisterveyden edistäminen ovat keskeisiä tavoitteita. Lintuinfluenssan leviämällä ja mahdollisella muuttumisella pandemiaksi on suora vaikutus sosiaaliseen ja taloudelliseen kehitykseen maailmanlaajuisesti. Pandemioiden varalta keskeisiä tavoitteita ovat EU:n sisäinen ennaltaehkäisy- ja valmiustoiminnan harmonisointi sekä EU-kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun takaaminen EU:n ulkopuolisissa maissa. Kehitysmaiden ennaltaehkäisy- ja valmiustoiminnan tukeminen edistää myös Suomen kansalaisten turvallisuutta.

Asevalvontapolitiikassa keskeinen tavoite on vahvistaa monenvälistä sopimusjärjestelmää ja edistää sopimusten toimeenpanoa. Sopimusjärjestelmän toimivuuden kannalta tärkeitä ovat myös sen ulkopuolella syntyneet ja sitä täydentävät aloitteet, kuten joukkotuhohäädien leviämisen estämiseen tähtäävät G8-maiden globaalien kumppanuuden (Global Partnership) toimintaohjelma sekä Yhdysvaltojen aloitteesta perustettu joukkotuhohäädien leviämisen estämistä koskeva aloite (Proliferation Security Initiative, PSI). Kansainvälistä asekauppasopimusta koskevat neuvottelut, joista YK syksyllä 2006 hyväksyi päätöslauselman, pyritään saamaan käyntiin suunnittelukauden aikana.

Suomen puheenjohtajuus ETYJ:ssä vuonna 2008 luo vaikutusmahdollisuuksia Euroopan turvallisuuskysymysten edistämiseksi. Tämä koskee järjestön kaikkia politiikkaloukkuja: poliittisotilaallista, talous- ja ympäristö- sekä inhimillistä ulottuvuutta. Kokonaisvaltaisen, laajan turvallisuusnäkömyksen edistäminen on haaste uusiin turvallisuusuhkiin vastaamisessa ja järjestön kenttätöinnissä erityisesti Keski-Aasiassa ja Etelä-Kaukasiassa. Tärkeää on myös edistää ETYJ:n suhdetta muihin kansainvälisiin toimijoihin ja erityisesti EU:n ja ETYJ:n välistä yhteistyötä ja niiden toimintojen johdonmukaisuutta. Suomen puheenjohtajuus tarjoaa tähän erinomaisen mahdollisuuden, koska kyseessä on neljäs peräkkäinen EU-maan puheenjohtajuus Slovenian, Belgian ja Espanjan jälkeen.

Euroopan unionin aktiivisuus maailmanpoliittisena toimijana ja panostus kansainväliseen kriisinhallintaan kasvavat. YUTP:n kehittämisen kautta vahvistetaan unionin kykyä vaikuttaa turvallisuutta ja vakautta uhkaavien kriisien ennaltaehkäisyyn ja hallintaan. Ministeriön tavoitteena on vahvistaa konfliktineston ja kriisinhallintatoiminnan kehittämistä kokonaisuutena, jotta sotilaallisen ja siviilipuolen välistä synergiaa ja yhteistoimintaa voidaan hyödyntää paremmin.

Suomen osallistuminen kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan pyritään jatkossakin mitoittamaan vähintään nykytason mukaisesti. Tavoitteena on Suomen korkean profiilin säilyttäminen ja uusien toimintamuotojen kehittäminen. Erityinen haaste suunnittelukaudella on osallistuminen EU:n nopean toiminnan joukkoihin kahden eri taisteluosaston kautta, yhtäältä Saksan ja Alankomaiden ja toisaalta Ruotsin, Norjan ja Viron kanssa. Muilta osin jatketaan erityisesti YK:n ja EU:n toimintakyvyn vahvistamista sekä aktiivista osallistumista YK:n, EU:n ja Naton johtamiin operaatioihin painopisteen ollessa tässä vaiheessa Länsi-Balkanilla ja Afganistanissa. Valmiuksia kehitetään ottamalla huomioon Suomen velvoitteet ja kokemukset YK:ssa, EU:ssa ja ETYJ:ssä sekä osallistuminen Naton rauhankumppanuusyhteistyöhön sekä Nato-johtoiseen kriisinhallintaan. Käytännön kriisinhallintavalmiuksien kehittämisessä keskeistä on osallistuminen Naton harjoitustoimintaan ja joukkojen yhteensopivuuden parantaminen.

Suomen ulkopolitiikan prioriteetteihin kuuluvan siviilikriisinhallinnan voimavaroja ja toimintakykyä vahvistetaan sotilaallisen kapasiteetin rinnalla. Valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon mukaisesti kykyjä ja valmiuksia osallistua unionin siviilikriisinhallintatoimintaan sekä osallistumista eri järjestöjen ja toimintamuotojen puitteissa ke-

hitetään ja laajennetaan. EU:lla on tällä hetkellä käynnissä tai suunnitteilla 10 siviilikriisinhallinnan operaatiota, ja jatkossa tulee varautua niiden lisääntymiseen. Unionin siviilikriisinhallintaa koskevan toimintasuunnitelman mukaisesti ministeriön tavoitteena on kehittää monimuotoisiin toimintoihin soveltuvaa osaamista erityisesti ihmisoikeus- ja turvallisuuskysymysten, poliittisen tilannetiedon, sovittelun, rajavalvonnan, pelastustoiminnan, aseidenriisun, sotilasorganisaatioiden purun (demobilisaation) ja sotilaiden integroimisen sekä mediaosaamisen aloilla. Edelleen osallistutaan myös muiden järjestöjen ja toimijoiden siviilikriisinhallintahankkeisiin, joissa suomalainen erityisasiantuntemus on tarpeen. Tämä edellyttää lisäresursseja siviilikriisinhallinnan kehittämiseen ja operaatioiden valmisteluun ja ohjaamiseen. Lisäksi kehitetään kansallisia voimavaroja laaja-alaisesti, jotta osallistumisen tasoa voidaan myös tästä näkökulmasta pidemmällä aikavälillä lisätä.

Sekä siviilikriisinhallinnan että sotilaallisen kriisinhallinnan resurssisuunnittelun periaatteista ja työnjaosta sovitaan suunnittelukauden aikana yhteistyössä ao. ministeriöiden kanssa. Tavoitteena on koko valtionhallinnon kannalta tarkoituksenmukainen ratkaisu resurssien suunnittelussa ja seurannassa.

Konfliktien ehkäisyn, ratkaisemisen, vakauttamisen ja yhteiskuntien jälleenrakennuksen puolesta on toimittava kokonaisvaltaisesti. Konfliktien ennaltaehkäisyyn sekä syntyvien jännitteiden ja kriisien ratkaisuun kiinnitetään erityistä huomiota myös kahdenvälisissä yhteyksissä kiistojen osapuoliin, alueen maihin sekä toimittaessa kehitysyhteistyön vastaanottajamaissa avunantajayhteisön jäsenenä. Konfliktinehkäisyn ja kriisien ratkaisun tarpeet otetaan huomioon myös toimittaessa kansainvälisten ja alueellisten järjestöjen kanssa. Ihmishenkien pelastamiseksi annetaan humanitaarista apua. Lisääntyvien luonontuhojen ja erilaisten kriisien johdosta humanitaarisen avun tarve kasvaa jatkuvasti.

Vaikuttavuuden arviointi: Arvioinnissa keskitytään Euroopan unionin ulkoisen toimintakyvyn kehitykseen. Vaikuttavuutta arvioidaan sen perusteella kuinka hyvin Suomen tavoitteet ovat toteutuneen unionin poliittisissa linjauksissa. YUTP:n ja ETPP:n kehittymistä arvioidaan lisäksi mm. voimavaratyön edistymisen sekä kriisinhallintaosallistumisen kautta. Myös Suomen kansallisen osallistumisvalmiuden sekä todellisen osallistumistason kehitys muodostavat pohjan arvioinnille, kuten Suomen ja suomalaisten asiantuntijoiden sijoittuminen erilaisiin kansainvälisiin tehtäviin ja elimiin.

Tulostavoitteet 2008 - 2011	Tavoitetaso ja mittarit
EU:n ulkoisen toimintakyvyn vahvistaminen kehittämällä unionin ulkosuhdepolitiikan johdonmukaisuutta ja tehokkuutta.	Yleisarvio johdonmukaisuuden ja tehokkuuden huomioon ottaminen EU:n päätöksenteossa ja toiminnassa; Suomen tavoitteiden toteutuminen unionin poliittisissa linjauksissa.
Laajentuvan unionin toimintakyvyn turvaaminen ja vahvistaminen. EU:n toiminnan tehostaminen kv. järjestöissä.	Laajentumisen tuomiin haasteisiin vastattu tuloksellisesti. EU:n näkyvyys ja vaikuttavuus maailmanlaajuisesti, suhteissa Euroopan ulkopuolisiin maihin ja alueellisiin järjestöihin sekä kansainvälisten järjestöjen toiminnassa parantunut.
Laajan turvallisuuden edistäminen.	Turvallisuus- ja kehitys-verkoston toiminta kehittynyt sille asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Yhteistyö laajan turvallisuuden alalla vakiintunut. Suomen toimet laajaan turvallisuuskäsitteeseen pohjautuvan yhteistyön edistä-

	misessä monenkeskisessä toiminnassa, EU:ssa sekä maa- ja aluetasolla.
ETYJ-puheenjohtajuuden onnistunut toteuttaminen. Kokonaisvaltaisen, laajan turvallisuusnäkömyksen edistäminen. ETYJ:n ja EU:n välisen yhteistyön ml. johdonmukaisuuden lisääminen.	Yleisarvio ETYJ-puheenjohtajuudesta, ml. muiden ETYJ-jäsenten arviot. Loppuraportteihin perustuvat arviot pj-kauden tavoitteiden toteutumisesta.
Konfliktineston ja kriisinhallintatoiminnan kehittäminen kokonaisuutena, jotta sotilaallisen ja siviilipuolen välistä synergiaa ja yhteistoimintaa hyödynnetään paremmin.	Operaatoraporttien perusteella suoritettava arvio synergian ja yhteistoiminnan lisääntymisestä konkreettisesti operatiivitoiminnassa. Arvio EU:n tavoitteiden toteutumisesta YK:n rauhanrakennustoimikunnan työn käynnistymisessä.
Siviilikriisinhallinnan voimavarojen ja toimintakyvyn vahvistaminen sotilaallisen kapasiteetin rinnalla.	Voimavarojen ja toimintakyvyn määrällinen ja laadullinen arvio.
Suomen korkean profiilin säilyttäminen ja uusien toimintamuotojen kehittäminen kv. sotilaallisessa kriisinhallinnassa.	Osallistuminen operaatioihin säilyvä hintaan nykytasolla.

2.3. Oikeudenmukainen maailma

Ulkoministeriö tukee demokratian, hyvän hallinnon, ihmisoikeuksien, tasa-arvon, oikeusvaltioperiaatteen, toimivan markkinatalouden ja kestäväen kehityksen toteutumista. Lisääntyvän keskinäisen riippuvuuden maailmassa ulkoministeriö edistää inhimillistä turvallisuutta ja vähentää köyhyyttä.

Ulkoministeriö korostaa kansainvälisen oikeuden roolia niin valtioiden välisten riitaisuuskien ratkaisemisessa kuin rajat ylittäviin uhkiin ja ongelmiin vastaamisessa. Suomi pitää tärkeänä sitä, että kansainvälisen oikeuden rikkomiseen puututaan, veloitteiden noudattamista valvotaan tehokkaasti ja sääntöpohjaista yhteistyötä kehitetään.

Oikeusperustainen kehitys ja eri toimijoiden vastuut kehityksen saavuttamiseksi tulee saattaa kaiken toiminnan lähtökohdaksi. Suomi korostaa kaikessa toiminnassaan hyvän hallinnon ja korruptionvastaisen toiminnan keskeisyyttä kestäväen kehityksen aikaansaamisessa. Suomi panostaa korruption vastaiseen toimintaan pitkäjänteisesti mm. Helsinki-prosessin ja taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön OECD:n piirissä tehtävän työn kautta. Maatasolla nostetaan aktiivisesti esiin em. kysymyksiä ja toimintaa suunnataan näiden tavoitteiden tukemiseen.

Ulkoministeriö kehittää ihmisoikeuspolitiikkaa entistä johdonmukaisemmaksi kokonaisuudeksi. Ulkoministeriö tukee kansainvälisten järjestöjen ihmisoikeustoimintojen tehostamista esimerkiksi YK:n ihmisoikeusneuvoston käynnistäessä toimintaansa, ETYJ-puheenjohtajuuden aikana ja Euroopan neuvoston huippukokouksen seurannassa. Valtioneuvoston selonteko ihmisoikeuspolitiikasta valmistellaan laajapohjaisesti 2007, minkä jälkeen ulkoministeriö vastaa sen tehokkaasta toimeenpanosta.

Ulkoministeriön tavoitteena on vaikuttaa edellä mainittujen periaatteiden toteutumiseksi kansainvälisen oikeuden toimielimissä, työryhmissä ja verkostoissa sekä YK:n, EU:n ja Euroopan neuvoston toimielimissä samoin kuin pohjoismaisessa yhteistyössä. Ulkoministeriö antaa laadukasta ja oikea-aikaista kansainvälisoikeudellista asiantuntemusta ulkopoliittisen päätöksenteon tueksi sekä edustaa valtiota kansainvälisissä lainkäyttö- ja tutkintaelimissä, kuten Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa.

Ulkoministeriö edistää globalisaation laaja-alaista käsittelyä ja globaalihallinnan vahvistamista kansainvälisissä järjestöissä ja prosesseissa ja tukee yrityssektorin ja kansalaisyhteiskunnan osallistumista tätä koskevaan keskusteluun. Ministeriö edistää kansainvälisten järjestöjen ja kehitysrahoituslaitosten toiminnan ja keskinäisen yhteistyön tehostamista.

Suomen kehityspolitiikan keskeisimpänä päämääränä on vaikuttaa äärimmäisen köyhyyden poistamiseen maailmasta vuosittain tavoitteiden mukaisesti. Ulkoministeriö edistää tavoitetta suuntaamalla kahden- ja monenvälisen kehitysyhteistyön määrärahat ensisijaisesti sellaisiin ohjelmiin, jotka palvelevat tätä tavoitetta. Lisäksi merkittävä osa Suomen kehitysyhteistyörahoituksesta kanavoituu Euroopan unionin kautta, mikä korostaa EU-vaikuttamisen keskeistä roolia.

Suomen hallitus on sitoutunut kasvattamaan kehitysyhteistyömäärärahoja 0,70 % BKTL-tasolle vuoteen 2010 mennessä taloudellinen kehitys huomioon ottaen. EU:n kollektiivinen kehitysyhteistyötavoite on 0,56 % BKTL:sta vuoteen 2010 mennessä ministerineuvoston vuonna 2005 tekemän päätöksen mukaisesti. Lisäksi EU on sitoutunut siihen, että vähintään puolet kehitysyhteistyömäärärahojen kasvusta ohjataan Afrikkaan. Kehitysyhteistyömäärärahat kohdennetaan kehityspoliittisten tavoitteiden mukaisesti.

Kotimaisessa toimintaympäristössä korostuvat uudenlaisten kumppanuuksien ja yhteistyösuhteiden rakentaminen, ml. elinkeinoelämän ja julkisen sektorin yhä laajempi muukaantulo. Ulkoministeriö pyrkii osallistamaan kansalaisyhteiskuntaa globalisaatiota sekä avun määrää ja laatua koskevaan vuoropuheluun. Kehityspoliittista viestintää ja säännöllistä vuoropuhelua kansalaisjärjestöjen kanssa vahvistetaan edelleen.

Ulkoministeriö jatkaa työtä kehityspolitiikan ja kehitysyhteistyön tulosten, laadun ja vaikuttavuuden parantamiseksi. Evaluaatio- ja tarkastustoimintaa hyödynnetään entistä tiiviimmin osana kehityspolitiikan ja kehitysyhteistyön suunnittelua ja päätöksentekoa. Poliitikajohdonmukaisuutta edistetään ottamalla kehityspoliittinen näkökulma huomioon kaikilla niillä kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön politiikan lohkoilla, joilla vaikutetaan kehitysmaiden asemaan.

Kehityspolitiikkaa ja kehitysyhteistyötä toteuttavat osastot ja edustustot toimeenpanevat yhteistyössä Pariisin harmonisaatiojulistuksessa sovitut sisällölliset tavoitteet Suomen kehitysyhteistyössä sekä OECD:n kehityskomitean, EU:n, monenkeskisten järjestöjen ja samanmielisten maiden toiminnassa. Kahdenvälisen, monenkeskisen ja EU-yhteistyön täydentävyyttä lisätään.

Vaikuttavuuden arviointi: Vaikuttavuutta arvioidaan sen mukaan, miten ulkoministeriö onnistuu saamaan läpi Suomen tärkeinä pitämiä teemoja kansainvälisessä ja maatason toiminnassa ja miten Suomen oman kehitysyhteistyön vaikuttavuutta ja johdonmukaisuutta kyetään lisäämään kansainvälisten indikaattorien (mm. Pariisin harmonisaatiojulistus) mukaisesti.

Tulostavoitteet 2008 - 2011	Tavoitetaso ja mittarit
Kehitykselle suotuisan toimintaympäristön edistäminen, ml. oikeusperustaisen kehityksen, demokratian ja ihmisoikeuksien sekä suotuisan kauppaympäristön kehittäminen.	Oikeusperustaista kehitystä, demokratiaa, markkinatalousmekanismien luomista ja toimivuutta sekä ihmisoikeuksia edistävät hankkeet, avustusohjelmat, prosessit, joissa Suomi mukana; arvio hankkeiden, ohjelmien ja prosessien laadusta ja määrästä. Laadullinen ja määrällinen arvio Suomen panoksesta oikeusperustaisen ke-

	<p>hityksen, demokratian ja ihmisoikeuksien sekä suotuisan kauppaympäristön edistämiseksi kahdenvälisessä toiminnassa sekä YK- ja EU-yhteistyössä.</p>
<p>Kansainvälisen rahoitusarkkitehtuurin kehittäminen, ml. YK-järjestöjen ja rahoituslaitosten institutionaaliset rakenteet.</p> <p>Edistetään kv. järjestöjen ja rahoituslaitosten tehokasta ja tuloksellista toimintaa vuosittain tavoitteiden saavuttamiseksi kansallisten kehityssuunnitelmien pohjalta, periaatteina kehitysmaiden omistajuus, harmonisaatio sekä sujuva järjestöjen välinen yhteistyö.</p>	<p>Suomen toimet rahoitusarkkitehtuurin kehittämisessä; laadullinen ja määrällinen arvio Suomen panoksesta.</p> <p>Politiikkaohjauksen määrä ja laatu rahoituslaitosten ja muiden toimijoiden yhteistyön edistämiseksi ja toiminnan ohjaamiseksi kansallisten kehityssuunnitelmien viitekehyksiin.</p>
<p>Politiikkajohdonmukaisuuden edistäminen.</p>	<p>Koherenssin arvioinnissa käytettävät mittarit on hyväksytty. Mittareiden perusteella toteutetaan systemaattista seuranta.</p> <p>EU-maiden edustajien yhteistyö tiivistynyt äänestysryhmävaikuttamisen vahvistamiseksi kehitysrahoituslaitoksissa.</p> <p>Ministeriöiden välinen vuoropuhelu koherenssista lisääntynyt.</p> <p>Politiikkajohdonmukaisuuden lisääntyminen kahdenvälisissä suhteissa.</p>
<p>Kehityspoliittisten tavoitteiden muotoilu uuden hallituksen linjausten mukaisesti sekä niiden toimeenpanon ja seurannan aloittaminen.</p>	<p>Hallituksen kehityspoliittisia tavoitteita vastaavat indikaattorit käytössä ja mittareiden perusteella toteutetaan puoliväliarvio- ja loppuarvioseuranta.</p> <p>Vuoden 2004 kehityspoliittisen ohjelman arvioinnin tulokset otettu huomioon hallituksen kehityspoliittisessa tavoitteenasettelussa.</p> <p>Kehityspoliittiset tavoitteet ja mittarit otettu käyttöön ministeriön tulosityksiköiden suunnitelmissa.</p> <p>Ministeriön ja sidosryhmien välisen vuorovaikutuksen määrä ja laatu.</p>
<p>Kehityspolitiikan ja kehitysyhteistyön tulosten, laadun ja vaikuttavuuden parantaminen.</p>	<p>Avun tuloksellisuutta koskevan Pariisin harmonisaatiojulistuksen periaatteiden toimeenpano.</p> <p>Sisäisten ja ulkoisten arviointien tulokset otettu huomioon kehityspoliittisessa suunnittelussa ja interventioiden valmistelussa.</p> <p>Kehityspoliittisten sisältötavoitteiden sisällyttäminen ministeriön linjauksiin.</p> <p>Ministeriön ja sidosryhmien välisen vuo-</p>

	rovaikutuksen kehittyminen osana kehityspolitiikan suunnittelua ja toteutusta.
Suomella merkittävä rooli köyhyyden vähentämisessä	<p>Kehitysyhteistyömäärärahat kohdistettu kasvavassa määrin köyhyydenvähentämishjelmien suoraan tai välilliseen tukemiseen.</p> <p>Kehitysyhteistyömäärärahojen kasvusta vähintään puolet ohjattu Afrikkaan.</p> <p>Köyhyydenvähentämishjelmiin liittyvät indikaattorit osoittavat myönteistä kehitystä Suomen pitkäaikaisissa yhteistyömaissa.</p> <p>Suomi osallistuu aktiivisesti köyhyydenvähentämishjelmien suunnitteluun, arviointiin ja toteutukseen liittyviin prosesseihin.</p>

2.4. Menestyvä Suomi

Ulkoministeriö vahvistaa avointa ja sääntöperusteista maailmantaloutta Suomen kansainvälisen kilpailukyvyyn edistämiseksi. Ulkoministeriö parantaa suomalaisten yritysten markkinoillepääsyn ja toiminnan edellytyksiä sekä edistää Suomeen suuntautuvia investointeja.

Ulkoministeriö vauhdittaa suomalaisen kulttuurin, luovuuden ja osaamisen tunnetuksi tulemistä ja menestymistä ulkomailla. Edustustot avaavat ovia, madaltavat kansainvälisiä kynnyksiä ja luovat verkostoja.

Ulkoministeriön tavoitteena on Suomen talouden ja viennin kannalta mahdollisimman suotuisten toimintaedellytysten turvaaminen. Tavoitteena on vaikuttaa EU:n yhteisen kauppapolitiikan piiriin kuuluvien ja kansainvälisissä järjestöissä tehtävien päätösten muotoutumiseen Suomen intressien mukaisesti, edistää Maailman kauppajärjestön (WTO) kehittymistä universaaliksi järjestöksi sekä ylläpitää sitä maailmankaupan keskeisenä sääntöjärjestelmänä. Ministeriö myötävaikuttaa siihen, että EU neuvottelee Suomen kannalta tarkoituksenmukaisia kahdenvälisiä ja alueellisia kauppajärjestelyjä ja että nämä neuvottelut etenevät tasapainoisesti. Venäjän WTO-jäsenyys toteutuu vuonna 2007. Tavoitteena Venäjän WTO-jäsenyysehtojen täytäntöönpanon valvominen Suomelle olennaisten kysymysten osalta.

Ulkoministeriö vaikuttaa uusien vientimarkkinoiden avautumiseen VKE-strategian mukaisesti valituilla painopistealoilla ja -markkinoilla sekä kartoittaa ja poistaa myös tuontikaupan esteitä. Kauppapoliittiset toimenpiteet kytketään aiempaa kiinteämmin osaksi kilpailukyvyyn kehittämistä (kilpailukyvyyn "ulkoinen ulottuvuus"). Ulkoiseen toimintaympäristöön vaikutetaan rajasuojatoimenpiteiden ohella niiden ulkopuolisia kaupanesteitä poistamalla, ml. regulaatioympäristöön vaikuttamalla. Ministeriö toimii kansainvälisissä vientivalvontajärjestelyissä suomalaisyritysten kilpailuosuudet turvaten. Ulkoministeriö ja edustustot toimivat viennin edistämiseksi myös niissä maissa ja alueilla, joissa Finpron palveluja ei ole käytettävissä, sekä neuvovat ja tukevat yritysten asettautumista näihin maihin.

Ulkoministeriö vaikuttaa siihen, että EU:n kauppapoliittisia instrumentteja (polkumyynti- ja tasoitustullit, suojatoimet) käytetään harkiten ja Suomen edut huomioon ottaen. OECD:tä hyödynnetään tehokkaasti suomalaisen yhteiskunta- ja kauppapolitiikan tukena. Ulkoministeriö neuvottelee investointisuojaosimuksia Suomen elinkeinoelämän tarpeiden nä-

kökulmasta keskeisimpien maiden kanssa ja markkinoi Suomea ulkomaisten suorien sijoitusten kohdemaana.

Kehitysmaiden hyväksi eri politiikka-alueilla tehtävien toimien osalta varmistetaan, että toimet ovat keskenään yhteensopivia ja vaikuttavat samaan suuntaan. Kaupan ja kehityksen yhteyksien edistäminen, erityisesti kauppaa tukeva apu ja taloudellisen yhteistyön edistäminen on läpileikkaava teema maatasolla. Kehitysmaille suunnatuilla erityistoimenpiteillä tuetaan kohdemaiden täyttää integroitumista osaksi monenkeskistä kauppajärjestelmää. Ministeriö jatkaa kauppaa ja kehitys -työn edistämistä ja toiminnallistamista. Kaupallistaloudellisia kehityspoliittisia instrumentteja, ml. liikeyhteistyöohjelma ja korkotukiohjelma, hyödynnetään aktiivisesti.

Ulkoministeriö tukee innovaatio-organisaatioiden ja kulttuuriyhteisöjen toimintaa ja verkostoitumista. Suomen vahvuuksia ja tunnettuutta hyödynnetään hankkimalla, tuottamalla ja levittämällä tiedotusmateriaalia, sekä osallistamalla Suomi-promootiohankkeiden toteuttamiseen. Suomi-promootiota tekevien yhteistyötä edistetään sekä otetaan käyttöön uusia välineitä kulttuuriviennin tehostamiseksi. Toimittajavierailut kohdennetaan Suomen erityisosaamisen esittelyyn. Ministeriö kehittää edelleen kauppapoliittista tiedotusta sekä muuta tietohuoltoa edustustojen tiedotuksen tueksi. Kulttuuriyhteistyötä kehitetään osana Suomen tunnettuutta.

Ulkoministeriö tukee Suomen vahvuuksien ja erikoisosaamisen hyödyntämistä kehitysyhteistyössä. Keskitytään Suomen ydinvahvuusalueisiin – koulutus, tasa-arvo, informaatio- ja viestintäteknologia, metsä- ja vesitalous, kauppaa, hyvä hallinto sekä korruptionvastaisuus – ja selkeytetään tältä pohjalta suomalaisten ja muiden toimijoiden välistä työnjakoa monenkeskisessä, EU- ja kahdenvälisessä yhteistyössä.

Vaikuttavuuden arviointi: Vaikuttavuutta arvioidaan sen mukaan, kuinka ulkoministeriön toimenpiteet ovat edesauttaneet suomalaisten yritysten markkinoillepääsyä ja kansainvälistymistä, suomalaisen osaamisen käyttöä ja vahvistaneet yritysten toimintamahdollisuuksia ulkomailla, edesauttaneet kehitysmaiden integroitumista osaksi kansainvälistä kauppajärjestelmää sekä lisänneet Suomen tunnettuutta ja myönteistä imagoa maailmalla.

Tulostavoitteet 2008 - 2011	Tavoitetaso ja mittarit
Monenkeskisen kauppajärjestelmän ja Maailman kauppajärjestön WTO:n vahvistuminen.	Myötävaikutetaan kauppaneuvottelukierroksen päättymiseen ja tärkeimpien WTO:n ulkopuolella olevien maiden liittymiseen; monenkeskistä järjestelmää sisällöllisesti tukevat alueelliset kauppajärjestelyt
Suomen kannalta tarkoituksenmukaiset EU:n kahdenväliset ja alueelliset kauppasopimukset.	Neuvottelukumppaneiden valinta; vapaakauppasopimusten sisältö WTO+
Venäjän WTO-jäsenyyden toteutuminen.	Jäsenyys toteutuu Suomen intressit huomioon ottaen, ml. liittymispöytäkirjan sitoumuskirjaukset
Tuloksekas VKE-työ; tuontikaupan edistäminen.	Selvitetyt kaupanestepäätökset; VKE-työn vaikutukset ulkoiseen toimintaympäristöön; elinkeinoelämän intressien mukaisen tuontikaupan edistyminen, ml. kehitysmaatuonti.
Suomalaisyritysten intressit huomioon ottaen vientivalvonta.	Kaupallisen elementin oikeanlaatuinen arviointi luvituksessa.
EU:n kauppapoliittisten instrumenttien harkittu käyttö.	Mahdolliset polkumyynti- ja tasoitustullit sekä suoja-toimet hyödyttävät eivätkä haittaa Suomen elinkeinoelämää.

Suomen elinkeinoelämän kannalta keskeisten kumppanien kanssa neuvotellut investintisuojasopimukset.	Kumppaneiden valinta; sopimusten sisältö.
Kehitysmaihin suunnattu kauppa tukeva apu ja taloudellinen yhteistyö edistävät kohdemaiden täyttää integraatiota osaksi monikeskistä järjestelmää.	Avun kohdentuminen, taloudellisen yhteistyön sisältö ja painotukset, erityis- ja erilliskohtelu ei jää pysyväksi. Taloudellisia kumppanuussopimuksia koskevista neuvotteluista Suomelle tärkeiden asioiden edistyminen (EPA, IFI).
Suomen tunnettuuden, vahvuuksien ja erikoisosaamisen edistäminen.	Suomalaisen kulttuurin, luovuuden ja osaamisen entistä tehokkaampi hyödyntäminen. Mittaukset; mediakatsaukset. Suomea käsittelevien ohjelmien ja artikkelien määrä.

2.5. Avoin ja palveleva ulkoministeriö

Ulkoministeriö tiivistää yhteistyötään kansalaisyhteiskunnan ja taloudellisten toimijoiden kanssa lisäämällä avoimuutta ja kehittämällä uudenlaisia kumppanuuksia. Ulkoministeriö tuottaa ja jakaa yhteiskunnan ja sidosryhmiensä kannalta merkityksellistä ja hyödyllistä tietoa.

Ulkoministeriö tarjoaa Suomen viranomaispalveluja maailmalla. Ulkoministeriö helpottaa suomalaisten asiointia sekä turvallista liikkumista ja elämistä ulkomailla. Ulkoministeriö auttaa nopeasti, tehokkaasti ja asiantuntevasti hätään joutuneita suomalaisia.

Ulkoministeriön tavoitteena on tehokas Suomea koskeva viestintä, joka palvelee laajasti sidosryhmien tarpeita. Tämä edellyttää tiivistä ja tavoitteellista yhteistyötä valtionhallinnon, kansalaisyhteiskunnan, taloudellisten toimijoiden ja muiden kumppanien kanssa. Uusien verkostojen ja kumppanuuksien sekä niiden tarvitsemien työkalujen ja palveluiden tuottaminen on suunnittelukauden erityishaaste.

Julkisuusdiplomatian, ml. viestintä, kulttuurivaihto ja promootio, hyväksikäyttöä tehostetaan ministeriön strategisten tavoitteiden saavuttamisen tukemisessa. Julkisuusdiplomatia vaatii koko ministeriön henkilökunnalta viestintäkykyä ja kykyä välittää yhteinen sanoma sidosryhmille. Suunnittelukauden aikana toimeenpannaan ministeriön julkisuusdiplomatian kehittämisohjelma. Protokollatoiminnoissa panostetaan tehokkaaseen ja asiantuntevaan palveluun koko valtionhallinnolle ja muille sidosryhmille.

Verkkoviestinnän osuus tiedonvälityksessä kasvaa edelleen. Tämä koskee myös kansalaisilta viranomaisille tulevaa tietoa. Asiakaskäynnit vähenevät samalla kun verkossa asiointien määrä kasvaa. Verkkoviestinnän tehostamiseen velvoittavat niin julkisuuslaki kuin valtionhallinnon viestintäsuosituksetkin. Ministeriö panostaa suunnittelukaudella edelleen verkkoviestinnän kehittämiseen ja tehostamiseen. Verkkosivujen toimivuus on yksi niistä kriteereistä joilla ulkoministeriön palveluroolia yhteiskunnassa arvioidaan.

Odotukset ulkoasiainhallinnon palvelukyvyille ovat korkeat ja ylittävät monesti voimassa olevan lainsäädännön vaatimukset. Konsulipalveluja ja edustustojen tarjoamaa muuta tukea kehitetään asiakkaiden tarpeita vastaavasti. Konsulipalvelujen laatujärjestelmän kehittäminen jatkuu. Ministeriö jatkaa kriisivalmiusorganisaation ja kriisiviestintävalmiuksien parantamista mm. kriisivalmiusteknologiaa parantamalla ja koulutusta tehostamalla. Krii-

sivalmiuksien kehittäminen edellyttää huolellista valmiussuunnittelua myös edustustoissa nopean reagoinnin varmistamiseksi.

Ulkoasiainhallinto pitää yllä ja kehittää edelleen matkustusasiakirjoihin ja maahantuloluppiin liittyviä palveluja, erityisesti Schengen-alueen laajentumisen, biometrinen tunnistamisen käyttöönoton, asiakkaiden oikeusturvan, edustustoverkon muutosten ja tietotekniikan kehittämisen asettamien vaatimusten pohjalta.

Vaikuttavuuden arviointi: Vaikuttavuutta arvioidaan erityisesti ulkoministeriön palveluja käyttävien näkökulmasta ja palautteesta. Tämän lisäksi mielipidetiedustelujen tuottamat tulokset, verkkosivujen käyttäjätutkimukset sekä kansalaisjärjestöjen ja muiden sidosryhmien arviot ulkoministeriön toiminnasta muodostavat perustan vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden arvioinnille.

Tulostavoitteet 2008 - 2011	Tavoitetaso ja mittarit
Kansalaispalveluiden ml. konsulipalveluiden laadun kehittäminen sekä maahantuloasiat.	Asiakaspalaute. Asiantunteva, oikea ja määräaikaisten puitteissa tapahtuva hakemusten käsittely ja päätöksenteko. Verkkosivujen toimivuus kriisitiedotuksessa.
Verkkoviestinnän kehittäminen ml. kansalaispalveluiden tunnetuksi tekeminen.	Verkkoviestinnän osuus tiedonvälityksessä lisääntyy. Ennakoiva kansalaispalvelu.
Sidosryhmäyhteistyön määrän ja laadun parantaminen.	Ministeriön julkisuuskuva; mediabarometrit. Asiakaspalaute.

3. Toimintatavat ja rakenteet

3.1. Toiminnan ohjauksen kehittäminen

Ministeriön johtamista kehitetään suunnittelukaudella ministeriön strategian pohjalta siten, että se voi painopiste- ja resurssilinjauksia tehdessään yhä paremmin ottaa huomioon ministeriön tehtäväkentän moninaisuuden, jakaantumisen lähes sataan toimipisteeseen maailmalla sekä tarpeen reagoida nopeasti kansainvälisen tilanteen muutoksiin.

Ministeriön budjetointia selkeytetään vuoden 2008 talousarvioehdotuksen rakenneuudistuksen yhteydessä. Uudistus parantaa myös eduskunnalle ja muille ulkoisille sidosryhmille suunnattua raportointia sekä vahvistaa toiminnan ohjausta. Ministeriön tulosohjauksen kehittämishankkeen tavoitteena on luoda ohjausvaikutukseltaan tehokkaita käytäntöjä, jotka vahvistavat asetettujen tulostavoitteiden saavuttamista sekä tavoitteiden ja resurssin yhteyttä ja näin varmistavat strategian toteutumista hallinnonalalla. Hanke on merkittävä instrumentti ulkoasiainhallinnon tulosten, laadun ja vaikuttavuuden parantamisessa ja se edellyttää kaikilta osastoilta ja edustustoilta aktiivista työpanosta. Lähtökohdina on strategian käytännön toimeenpano vuosittaisten tulossopimusten avulla. Tulossopimus toimii toiminnan ja budjettisuunnittelun vuositason perustana. Strategian toteuttaminen tulosohjauksen menetelmin parantaa ulkoministeriön toiminnan johdonmukaisuutta ja vaikuttavuutta.

Ulkoministeriön osasto-organisaatiota muutettiin viimeksi vuonna 2003, jolloin aluelinjat muutettiin osastoiksi. Näin vahvistettiin niiden roolia ja vastuita sekä ohjaussuhdetta edustustoihin. Organisaatorakenteen tarkastelu ja kehitystyö aloitetaan välittömästi EU-puheenjohtajuuskauden jälkeen vuonna 2007 tavoitteena nopeasti toteutettavat uudistukset. Organisaation kehittämisessä kiinnitetään erityistä huomiota osastojen keskinäiseen työnjakoon, horisontaalisiin toimintamalleihin ja sisäisen johdonmukaisuuden parantumiseen. Hallinto-, tuki- ja kansalaispalveluita tuottavien organisaation osien toimintaa kehitetään ja vaikuttavuutta lisätään tuottavuusohjelman hengessä.

3.2. Edustustoverkko

Ulkoasiainhallinnon edustustoverkko käsittää tällä hetkellä noin sata ulkomaanedustuksen toimipistettä. Edustustoverkon laajentuminen on valtaosin katettu ilman resurssien lisäyksiä. Kehitys on johtanut tilanteeseen, jossa Suomella on kokoonsa nähden suhteellisen laaja, mutta varsin ohuesti resursoitu edustustoverkko. Muutokset kansainvälisessä toimintaympäristössä sekä kotimaisten toimijoiden kasvava kansainvälinen toiminta edellyttävät edustustoverkon kattavuuden painotusten ja resursoinnin kriittistä arviointia.

Edustustoverkkoa kehitettäessä seuraavat peruseriaatteet tulee ottaa huomioon:

- Edustustoverkon kattavuus ja edustustojen resurssit on määriteltävä Suomen, suomalaisen yhteiskunnan sekä suomalaisen talouselämän kulloistenkin tarpeiden mukaan. Edustustoverkon laajuudessa ja edustustojen voimavaroissa on otettava huomioon lainsäädännöstä aiheutuvien tehtävien lisäksi hallitusohjelman, hallituksen strategia-asiakirjojen, ministeriön strategian ja toimintasuunnitelmien mukaiset tavoitteet.
- Edustustoverkko ei ole staattinen kokonaisuus, vaan se on jatkuvan seurannan ja kehittämisen kohteena. Ministeriöllä on kyettävä painopisteiden tarkistuksiin toimintaympäristön muutosten edellyttämällä tavalla.
- Edustustoverkon kehittämisessä on otettava huomioon kulloisetkin hallituksen ja eduskunnan määrittelemät taloudelliset reunaehdot. Ulkoasiainhallinnossa ei ole erikseen resursseja ministeriötä ja ulkomaanedustusta varten, vaan resurssien käyttöä on tarkasteltava yhtenä kokonaisuutena. Tällöin on otettava huomioon myös toiminnan tuottavuus.
- Edustustoverkon laajuutta ja miehitystä on tarkasteltava myös alueellisesta näkökulmasta. Ministeriön organisaatiossa alueosastojen rooli on korostunut ja niillä on osaltaan vastuu edustautumisen tasapainoisesta kehittämisestä koko vastualueellaan. Vastuun kantaminen edellyttää myös mahdollisuutta priorisointiin edustustoverkon kohdentamisessa ja sen resurssien jaossa. Edustustodelegoinnin avulla edustustojen toimintaa tullaan edelleen kehittämään ja tehostamaan siten, että edustustoilla on mahdollisuus omatoimisesti ministeriön strategian antamien suuntaviivojen pohjalta määrittellä oman toimintansa painopisteet ja toteuttaa niitä mahdollisimman itsenäisesti.
- Riittävien kansalaispalvelujen turvaaminen on asetettava etusijalle; poikkeus- ja hätätilanteissa on muistettava myös matkustusasiakirjat.
- Kevennetyn hallinnon edustustomallia pilotoidaan vuodesta 2007 lähtien ja mallin laajentamista harkitaan kokeilun tulosten perusteella. Kevennetyssä edustustossa, jonka päällikkönä voi toimia myös lähetystöneuvos, toiminta tapahtuu tarkoin rajatuin henkilöstöresurssein selkeästi määritellyillä painopistealueilla. Lisäksi jatketaan suunnittelua ja toimeenpanoa EU:n ja pohjoismainen edustustoyhteistyön tehostamiseksi. Alueellisten edustustojen perustamista harkitaan soveltuvin osin etenkin Latalaisessa Amerikassa ja Afrikassa.
- Uusien Schengen-maiden yhteisten viisumihakukeskusten (CAC) perustaminen.
- Luodaan suuntaviivat edustustojen henkilöstöresurssien nykyistä tarkoituksenmukaisempaan suuntaamiseen sekä määrittämään työn tuottavuutta ja hallinnon keventämistä edistävät toimet edustustoissa.

3.3. Ulkoasiainhallinnon tuottavuusohjelma

Valtionhallinnon tuottavuusohjelman tavoitteiden mukainen tuottavuuden kehittäminen ulkoasiainhallinnossa jatkuu suunnittelukaudella. Hallituksen maaliskuun 2006 kehyspäätöksen toteuttaminen edellyttää ulkoasiainhallinnon 133 henkilötyövuoden (htv) vähentämistä hallinnonalalta vuoteen 2011 mennessä. Tästä noin puolet vähennetään ministeriöstä ja puolet ulkomaanedustuksesta. Osana tuottavuusohjelman henkilöstövähennyksiä ulkoministeriön toimintamenoja vähennetään yhteensä 1,5 milj. euroa vuoteen 2011 mennessä.

Ulkoasiainhallinnon tuottavuusohjelma vuosiksi 2006 – 2011 koostuu useista erillisistä hankkeista, joilla eri tavoin pyritään lisäämään ministeriön ja edustustojen tukitoimintojen tuottavuutta. Valmisteilla olevilla hallintopalveluiden ja tukitoimintojen tuottavuutta lisäävillä ohjelmilla tavoitellaan ministeriön toiminnan tehostumista. Hankkeilla arvioidaan saata- van tuottavuushyötyinä yhteensä 103 henkilötyövuoden säästöt vuoteen 2011 mennessä.

Toimenpiteiden htv-vaikutusten arvioidaan jakautuvan suunnittelukaudella seuraavasti:

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	yhteensä
Tuottavuushankkeiden mukainen htv-tavoite	- 13	- 31	- 17	- 25	- 24	- 23	- 133

Organisaatorakenteen kehittäminen ja päällekkäisyyksien karsinta

Ulkoministeriössä on vuonna 2006 toteutettu hallinnollisen osaston organisaatiomuutos. Osastolta poistettiin linjataso ja organisaatio muutettiin tulosityksikköorganisaatioksi. Osana uudistusta yksiköiden määrä väheni kahdeksaan. Toiminnan aiempia päällekkäisyyksiä poistamalla ja tehtävien uudelleenjärjestelyillä saatiin aikaan enemmän tehokkuutta samoin kuin parempaa työn laatua.

Ministeriön organisaatorakennetta kehitettäessä otetaan huomioon tuottavuusohjelman tavoitteet. Toimintaprosesseja tehostetaan, päällekkäisiä toimintoja karsitaan ja resurssien käyttöä optimoidaan.

Palvelukeskushanke

Valtioneuvoston 23.3.2006 tekemän päätöksen mukaisesti valtionhallintoon perustetaan jo perustetut palvelukeskukset mukaan lukien viisi talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskusta, jotka muodostavat yhtenäisin periaattein toimivan verkoston. Ulkoministeriö on päättänyt organisoida talous- ja henkilöstöhallintonsa tehtävät valtionhallinnon palvelukeskustoimintamallin mukaisella tavalla vuoden 2009 alkuun mennessä. Tässä tarkoituksessa ulkoministeriö on perustanut elokuussa 2006 palvelukeskushankkeen, jonka selviytyksen perusteella ulkoministeriön johto on päättänyt, että ulkoministeriön hallinnonala siirtyy vuoden 2009 alusta palvelukeskusasiakkuuteen. Esitys valittavasta palvelukeskuksesta tehdään vuoden 2007 aikana huomioonottaen ministeriön toiminnan erityispiirteet. Henkilöstön asemaa muutostilanteessa pyritään tukemaan mm. laatimalla muutoksiin liittyvät linjaukset yhdessä henkilöstön kanssa.

Palvelukeskusmallin avulla varmistetaan osaltaan se, että talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävistä voidaan vähentää henkilöstöä 50 henkilötyövuotta vuoteen 2011 mennessä. Toimintojen (ostolaskut, ostoreskontra, matkalaskut, maksuliike, laskutus, myyntireskontra, kirjanpito, käyttöomaisuuskirjanpito, tilinpäätös ja palkanmaksu) kehittämisessä tavoitteena on löytää parhaat käytännöt ja toimintamallit, hyödyntää tietojärjestelmiä nykyistä paremmin sekä varmistaa päätetyn palvelukeskusmallin toteuttamisedellytykset.

Hankkeen yhteydessä määritellään edustustojen taloushallintovastaavien sekä ministeriön tulosityksiköiden talous- ja matkahallintotehtäviä hoitavien henkilöiden tehtäväkuvat. Palvelukeskushanke tekee esityksen myös henkilövahvuuksista ko. toimintojen osalta vuoden 2008 siirtokierrokseen sekä ulkoasiainministeriön tulosityksiköiden taloushallinto-henkilöstöön liittyen keväällä 2007. Suunnittelukauden aikana talous- ja matkahallintojärjestelmiä kehitetään valtionhallinnon Kieku-palvelukeskusperiaatteiden mukaisesti.

Tietopalvelun kehittäminen

Tietohallinnon kehitys tulee olemaan keskeisessä asemassa ulkoasiainhallinnon toimintojen uudistamisessa. Tietotekniikan osalta valtionhallinnon yhteisten palvelujen kehittäminen tulee jatkumaan ja teknologian ja arkkitehtuurien uudistamisessa pyritään yhteneväisiin käytäntöihin. Jotta ulkoasiainhallinnon erityisolosuhteet tulevat huomioon otetuiksi osallistuu ulkoministeriö aktiivisesti valtiovarainministeriön käynnistämään arkkitehtuurihankkeeseen. Teknologian jatkuva nopea kehitys edellyttää, että ulkoasiainhallinnon sisäistä tietoarkkitehtuuria ja tietotekniikkaa koskevia suunnitelmia päivitetään ja ylläpidetään jatkuvasti. Riittävän tietoliikennekapasiteetin turvaaminen edellyttää jatkuvaa panostamista ministeriön tietoliikenneverkon kehittämiseen ja sen arkkitehtuurin uudistamiseen. Varsinkin langaton mobiilikäyttö saa uusia muotoja, jossa kokonaisuudessa järjestelmien hallinta, käytön tuki, turvallisuuden takaaminen ja kustannusten pitäminen hallinnassa luovat suuria haasteita ulkoasiainhallinnolle.

Tietopalvelujen tuottavuushankkeen tavoitteena on asiakirjahallintoon liittyvän työn vähentäminen ministeriössä ja edustustoissa sekä asiakirjojen laatijoiden työn tehostaminen ottamalla käyttöön uusia työvälineitä ja työmenetelmiä. Edustustoissa tietohallinto-tehtävät – kuten taloushallintokin – ovat yleensä vain osa yhden henkilön tehtäväkuvas-ta. Henkilövähennykset edellyttävät tietohallinnon tehostamisesta saavutettavien työsaas-töjen (henkilötyövuoden osien) lisäksi tuottavuushyötyjä muissa toiminnoissa.

Ulkoasiainhallinnossa on meneillään lisäksi useita sellaisia tietojärjestelmähankkeita, joi-den avulla tuottavuus ydintoiminnoissa saadaan kasvamaan. Tällaisia ovat:

- viisumijärjestelmän uudistaminen¹
- uusien sähköisten asioidenkäsittelyprosessien käyttöönotto
- henkilötietojärjestelmän kehitystyön loppuunsaattaminen ja sen synkronointi valtion-hallinnon Tahti-järjestelmän kanssa
- sähköisen virkakortin käyttöönotto
- johdon tietojärjestelmän kehittäminen
- mobiilien etäyhteyksien kehittäminen

Näillä työvälineiden kehittämishankkeilla tuottavuushyötyinä tavoitellaan ensisijaisesti ydintoiminnoissa suurempaa tuotosta käytettävissä olevilla henkilöresursseilla.

Kiinteistöhallinnon kehittämishanke

Ulkoministeriön kiinteistöhallinnon keskeinen haaste on ulkomailla olevan noin 255 milj. euron (kirjanpitoarvo 31.12.2005) kiinteistömässän hallinnoinnin saattaminen kestäväälle pohjalle. Ministeriö on teettänyt ulkopuolisella konsultilla selvityksen kiinteistöhallinnon vaihtoehtoisista organisointi- ja hallinnointimalleista. Kokonaistavoitteena on mahdollisimman taloudellinen, tehokas ja tuottava hallinnointimalli.

¹ Viisumijärjestelmän tulee kyetä tuottamaan kuvat ja biometriset tunnisteet viisumeihin. Järjestelmä kytketään osaksi yleistä Schengen-viisumijärjestelmää. Kuvaviisumi on jo toteutettu; biometriikka tulee mukaan vuonna 2007. Kyseessä on ulkoasiainhallinnon mittavin yksittäinen tietojärjestelmähanke.

Ratkaisua valmistelemaan asetetaan ministeriön johdolla toimiva työryhmä, jonka tehtävänä on maaliskuun 2007 loppuun mennessä antaa näkemyksensä ministeriön ulko- maankiinteistöjen omistus- ja hallinnointivaihtoehdoista edellytyksineen. Työryhmään tulee ulkoministeriön lisäksi valtiovarainministeriön ja Senaatti-kiinteistöjen edustus.

Edustustoissa työskentelee yhteensä 30 virastomestari/kiinteistöhoitajaa. Näitä tehtäviä on jo monissa edustustoissa ulkoistettu ja ulkoistamistoimia jatketaan edelleen. Lähetetyistä kiinteistöhoitajista on tarkoitus luopua seuraavien henkilösiirtojen yhteydessä kaikissa sellaisissa asemapaikoissa, missä omistuskiinteistöjen ylläpidon kannalta ei ole erityisiä perusteita jatkaa kiinteistöhoitotehtäviä Suomesta lähetetyn voimin.

Muiden tukipalvelujen keskittäminen ja kehittäminen

Tuottavuuskehitys edellyttää hallinnonalan toiminnan ja prosessien uudistamista. Hallinnollisten tukipalveluiden saralla on mahdollisuus nostaa tuottavuutta teknisten innovaatioiden, palveluiden ostamisen ja toimintojen modernisoinnin kautta.

Hallinnollisen osaston organisaatiomuutoksen yhteydessä yhdistettiin nykyiset hankinta- ja painatuspalvelut, kuriiri- ja logistiikkapalvelut sekä virastomestari- ja autonkuljetuspalvelut uuteen virastopalveluyksikköön. Näiden palvelutoimintojen keskittämisellä samoihin tiloihin karsittiin monia päällekkäisyyksiä ja löydettiin synergiaetuja toimintaan.

Ministeriön valvonta- ja vartiointitoiminnot sitovat nykyisellään paljon henkilöstöä. Valvoja yhdistelemällä on saavutettavissa selkeitä tuottavuushyötyjä. Ministeriön virastomestari- ja autonkuljettajapalvelut organisoidaan uudelleen vuonna 2006 valmistuneen selvityksen pohjalta. Tavoitteena on selkeiden tuottavuushyötyjen saavuttaminen toimintoja kehittämällä ja tehostamalla.

Tulostavoitteet 2008 - 2011	Tavoitetaso ja mittarit
Organisaatorakenteen kehittäminen.	Uusi organisaatio käytössä 2009 mennessä; tuottavuusnäkökulma otettu huomioon ja päällekkäisyydet purettu.
Edustustoverkon kehittäminen Suomen etujen ja toimintaympäristön kehityksen mukaisesti.	Uudet toimivat mallit käytössä.
Tuottavuusohjelman toteutuminen suunnitelman mukaisesti	Tuottavuushyödyt saatu 2011 mennessä; htv-poistuma 133.
Palvelukeskusmalli käyttöönotto.	Palvelukeskushanke edennyt valtion edellyttämässä aikataulussa.

4. Osaaminen ja uudistuminen

Ministeriö kehittää johtamisjärjestelmäänsä sekä johtamisen laatua mm. parantamalla tiedonvälitystä ja lisäämällä avoimuutta. Ministeriön strategiaan kytkeytyvä henkilöstöstrategia 2005–2010 linjaa suuntaviivat ulkoasiainhallinnon henkilöstöpolitiikalle. Henkilöstöstrategian mukaisesti ulkoasiainhallinnolla tulee olla palveluksessaan

- oikein mitoitettu ja kohdennettu
- ammattitaitoinen ja kehittyvä
- motivoitunut, sitoutunut ja työssään hyvinvoiva henkilöstö.

Suomen ikärakenteen muutos ja tästä julkiselle sektorille syntyvät sopeutumistarpeet ovat haaste myös ulkoasiainhallinnolle. Henkilöstön ikääntyminen ja toisaalta keskimääräisen eläkeiän nousu valtion eläkeuudistuksen myötä edellyttävät henkilöstön parempaa motivointia ja jatkuvaa sitouttamista. Uuden eläkelain tarjoaman eläkkeelle siirtymisajan-

kohdan valinnanvapauden yhdessä henkilöstöstrategiassa määriteltyjen kehittämistoimien kanssa ennakoidaan nostavan suunnittelukaudella ulkoasiainhallinnon keskimääräistä eläköitymisikää.

Ministeriö joutuu valtiotyönantajana kilpailemaan yhä enemmän ammattitaitoisesta henkilöstöstä ja hyvän työnantajapolitiikan merkitys korostuu. Henkilöstön tehtäviä kehitetään niin, että henkilöstöllä on mahdollisuus monipuoliseen, vaativaan ja vaihtelevaan työuraan, jossa tehtävien vaativuus ja työsuoritus heijastuvat positiivisesti palkkaukseen ja työssä viihtyvyyteen. Henkilöstöpolitiikan onnistumista ja henkilöstöstrategian vaikuttavuutta arvioidaan mm. työtyytyväisyysbarometrin tulosten pohjalta. Suunnittelukauden loppupuolella arvioidaan henkilöstöstrategian toteutusta ja vuoden 2010 aikana henkilöstöstrategia uudistetaan vastaamaan muuttuvan toimintaympäristön uusia haasteita.

Suunnittelukauden keskeisiä tavoitteita on strategialähtöisen henkilöstösuunnittelun ja henkilöstövoimavarojen johtamisen tehostaminen. Tavoiteltaessa korkeampaa tuottavuutta koko henkilöstön osaamisen ylläpito ja kehittäminen korostuvat. Ministeriön tulee kyetä entistä joustavammin kohdentamaan henkilöstöresurssejaan ja kehittämään osaamista ministeriön strategiasta johdettujen tulostavoitteiden edellyttämällä tavalla. Tämä edellyttää UPJ:n toiminnallista kehittämistä niin, että se tukee henkilöstön joustavaa hyödyntämistä ja palkitsee oikeudenmukaisesti.

Ulkoasiainhallinnon johtamisen laatua ryhdytään arvioimaan säännöllisesti ja johtamisesta saatu palaute otetaan huomioon määrättäessä henkilö tuleviin esimiestehtäviin. Valtion henkilöstöpoliittisen periaatepäätöksen mukaisesti ministeriössä kiinnitetään huomiota henkilöstön tasa-arvoiseen hakeutumiseen ministeriön päällikkö/esimiestason tehtäviin.

Ministeriön palkkauspolitiikan tavoitteena on tukea hallinnonalan tuloksellista toimintaa, olla kannustava ja oikeudenmukainen sekä parantaa ministeriön kilpailukykyä työnantajana. Palkkauspolitiikassa lähtökohtana on ministeriön sisäisten palkkaussuhteiden oikeellisuus. Samalla on huolehdittava hallinnonalan ulkoisesta palkkakilpailukyvästä. Suunnittelukauden tavoitteena on korjata ulkoasiainhallinnon palkkauksen jälkeensä jääneisyys muihin ministeriöihin nähden. Lisäksi tavoitteena on tukea johtamista ja oikeanlaista rekrytointia sekä edesauttaa henkilöstöä entistä parempiin suorituksiin sekä itseään kehittämällä hakeutumaan vaativampiin tehtäviin.

Edustuston päälliköiden uusi tehtävien vaativuuteen perustuva palkkausjärjestelmä astuu voimaan vaiheittain ja on toiminnassa täysimääräisenä 2009. Ministeriön ylimmän johdon palkkausjärjestelmän kehittäminen tapahtuu osana valtionhallinnon johdon palkkausjärjestelmien kehittämistä. Uusittujen palkkausjärjestelmien ulkopuolelle edelleen jäävien henkilöstöryhmien, kuten erilaisissa määräaikaisissa erityisasiantuntijatehtävissä ulkoasiainhallinnossa toimivien sekä työsopimussuhteisten, palkkausta uudistetaan hyödyntäen soveltuvin osin UPJ:n periaatteita ja näistä saatuja kokemuksia. Asemamaasta palkattujen palkkausta kehitetään tavoitteena yhtenäisiä periaatteita noudattava ja motivoiva palkkausjärjestelmä.

Toimiva, henkilöstön ja heidän perheittensä tarpeet riittävästi huomioon ottava ulkomaanedustuksen korvausjärjestelmä on välttämätön edellytys ulkoasiainhallinnon henkilöstön pysyvyyden ja siirtovalmiuden sekä viime kädessä hallinnonalan toimintakyvyn säilyttämiseksi. Parhaan mahdollisen henkilöstön rekrytoimiseksi ja ulkoasiainhallinnossa pysyvyyden turvaamiseksi on huolehdittava siitä, että korvausjärjestelmä kattaa perheelle ulkomailla koituvat lisäkustannukset ja on riittävän joustava soveltuakseen erilaisiin yksilöllisiin tarpeisiin ja perheolosuhteisiin. Tältä pohjalta jatketaan lokakuussa 2006 voimaan tulleen ulkomaanedustuksen korvausuudistuksen kehittämistä.

Toimintamalleja uudistetaan luovasti ja ennakkoluulottomasti siten, että ulkoasiainhallinnon eri yksiköissä olevaa erityisosaamista voidaan hyödyntää koko organisaatiossa tuottavuuden ja vaikuttavuuden lisäämiseksi. Myös henkilökiertoa hyödynnetään tietotaidon

kasvattamiseksi ja levittämiseksi. Vuoteen 2009 mennessä ministeriö kehittää ja ottaa käyttöön kattavan osaamisen johtamisjärjestelmän, jolla vahvistetaan merkittävästi strategista henkilöstösuunnittelua sekä henkilöstön urasuunnittelua ja pitkäjänteistä kehittämistä.

Koulutustoiminnalle asetettavat tavoitteet määritellään ministeriön tavoitteiden määrittelemien osaamistarpeiden ja henkilöstön osaamistasojen mukaan ja koulutusta kohdennetaan entistä tarkemmin vastaamaan selkeästi määriteltyihin osaamistarpeisiin. Tärkeätä on varmistaa, että vanhemman henkilöstön osaaminen voidaan välittää nuoremmille. Henkilöstön ammattitaitoa kehitetään myös ottamalla käyttöön monimuotoisia ja osallistavia opetusmenetelmiä. Myös uudet tietotekniset ratkaisut edellyttävät asianmukaista osaamista. Verkkokoulutusta hyödynnetään enenevässä määrin edustustojen kouluttautumismahdollisuuksien parantamiseksi. Kehitysyhteistyömäärärahojen kasvun myötä ulkoasiainhallinnon kehityspoliittisen ja kehitysyhteistyöosaamisen kehittäminen kuuluu suunnittelukaudella ministeriön painopisteisiin ja on keskeinen osa kehitysyhteistyöhallinnon vahvistamista. Paikalta palkattujen määrä ulkoedustuksessa lisääntyy, mikä edellyttää panostusta heidän koulutukseensa ja aktiivista otetta integroimisessaan työyhteisöön.

Ministeriö osallistuu valtiokonttorin Kaiku-työhyvinvointiohjelmaan, jonka suuntaisesti toteutetaan työhyvinvoinnista laadittu ministeriötä ja edustustoja koskeva ohjelma. Työhyvinvoinnin lisääminen ja henkilöstön jaksamisen turvaaminen toteutetaan henkilöstön omaan työnhallintaan liittyvien hyvien käytäntöjen avulla.

Ulkoasiainhallinnossakin työ on muuttumassa nopeassa tahdissa entistä mobiilimmaksi vapautuen aika- ja paikkasidonnaisuudesta. Tämä asettaa myös henkilöstöpolitiikalle uusia vaatimuksia. Liikkuva työ ja järjestelmien langaton tai langallinen käyttö etäältä on merkittävä toiminnallinen muutostekijä.

Tulostavoitteet 2008 - 2011	Tavoitetaso ja mittarit
Palkkaus- ja palkitsemisjärjestelmien kehittäminen.	Ulkoisen ja sisäisen palkkakilpailukyvyyn varmistaminen. UPJ-järjestelmän toimivuuden kehittäminen.
Johtamisen laadun parantaminen.	Johtamisesta saatu palaute; säännölliset arviot. Palaute otetaan huomioon tehtävään määräyksissä.
Osaamisen hallintajärjestelmä.	Ydinosamiset ja keskeiset ammatilliset osaamiset määriteltynä ja mitattuna 2009.
Ulkoasiainhallinnon toimintaympäristöön soveltuvat tietotekniset ratkaisut osana toimintojen tukea.	Resurssien puitteissa mahdollisimman kehittyneet ja hyödynnetyt teknologiaratkaisut, ml. langaton mobiilikäyttö.

5. Suunnittelukauden määrärahat

5.1. Ulkoministeriön määrärahat suunnittelukaudella

Valtioneuvosto päätti 23.3.2006 ministeriöitä koskevista menokehyksistä vuosille 2007 - 2011. Ministeriö on sisällyttänyt toiminta- ja taloussuunnitelmaansa 2008 - 2011 perussuunnitelmatasoon valtioneuvoston päätöksen mukaisen menokehyspäätöksen sekä hallituksen vuoden 2007 talousarvioesityksen. Liitteessä 1 on esitetty momenttikohtaiset

määrärahatarpeet suunnittelukaudella. Perussuunnitelmasta poikkeava määrärahatarve on ministeriön strategian pohjalta arvioitu ja erikseen perusteltu luvuissa 5.2 - 5.8.

Määrärahatarve suunnittelukaudella on seuraava:

	2008	2009	2010	2011
Perussuunnitelma	1 034 856 000	1 065 060 000	1 106 488 000	1 251 598 000
Suunnittelukauden määrärahatarve	1 123 103 000	1 244 108 000	1 552 177 000	1 578 879 000
Määrärahatarpeen ja perussuunnitelman ero	88 247 000	179 048 000	445 689 000	327 281 000

Ministeriön suunnittelukauden määrärahatarpeissa korostuu Suomen Etyj-puheenjohtajuus, hallituksen turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon linjausten mukainen sotilaallinen ja siviilikriisinhallinta, YK:n rauhanturvatoiminnan kasvu sekä kehitysyhteistyömäärärahojen kasvu sekä kiinteistöjen arvon säilyttämiseksi tarvittavat määrärahat.

5.2. Ulkoasiainhallinnon toimintamenomäärärahat (24.01.21)

Toimintamenojen perussuunnitelmatasona ulkoministeriö pitää toiminta- ja taloussuunnitelmassa vuoden 2007 talousarvioesitystä ja hallituksen kehyspäätökseen sisällytettyä tuottavuusohjelman mukaista vähennystä. Suunnittelukauden määrärahat näin mitoitettuina ovat n. 184 milj. euroa vuosittain.

Toimintamenomäärärahoihin kohdistuu hallinnonalan sisäisiä menopaineita (mm. UPJ:n, UE-korvauusuudistuksen, päälliköiden palkkausuudistuksen yms. menojen osalta). Hallinnonalalle kohdistuu menopaineita myös Schengen-viisumijärjestelmän käyttöönoton, asemamaasta palkatun henkilöstön palkankorotusten yms. menojen osalta. Ulkoasiainministeriö on laatinut toiminta- ja taloussuunnitelmansa joulukuun 2006 tilikurssiin. Euron vahvistuminen US-dollarin suhteen on osaltaan vähentänyt toimintamenomäärärahan menopaineita. **Ulkoministeriö katsoo, että euron kurssin mahdollisesti heikentyessä nykyisestä tasostaan ministeriön toimintamenomäärärahakehystä tulee voida tarkastaa ylöspäin vuoden 2008 talousarvioehdotuksen laadinnan yhteydessä.**

Suomen ETYJ-puheenjohtajuudesta vuonna 2008 aiheutuvia menoja ei ole otettu huomioon toimintamenokehyksissä vaan ne on budjetoitu erikseen omalle momentilleen 24.99.26 ETYJ-puheenjohtajuus.

Määrärahatarvetta vähentääkseen ministeriö tehostaa toimintaansa mm. organisaatiorakennettaan uudistamalla, tehtävien priorisoinnilla, henkilöstöpolitiikan linjauksilla ja tietotekniikkaa hyödyntämällä. Vuodelta 2006 ministeriö arvioi vuodelle 2007 siirtyvän 7,8 milj. euroa. Suunnittelukauden loppua kohden siirtyvän määrärahan arvioidaan vähentyvän merkittävästi.

Toimintamenojen (24.01.21), siirtyneen määrärahan, käytettävissä olevan määrärahan ja seuraavalle vuodelle siirtyvän määrärahan määrä on esitetty alla olevassa taulukossa. Taulukosta ilmenee määrärahan käyttö vuosina 2002 - 2005, arvio vuosien 2006 ja 2007 määrärahan käytöstä sekä arvio vuosien 2008 - 2011 määrärahatarpeesta (milj. euroa).

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
240121	152,2	153,3	171,8	177,4	182,4	184,9	184,6	184,2	183,8	183,4
siirtynyt	6,8	9,6	12,2	11,0	5,8	7,8	7,0	7,0	5,9	3,2
käytettävissä	159,0	160,1	184,0	188,4	188,2	192,7	191,6	191,2	189,7	186,6
siirto seur. vuodelle	9,6	12,2	11,0	5,8	7,8	7,0	7,0	5,9	3,2	0,4
käyttö	149,4	150,7	173,0	182,6	180,4	185,7	184,2	185,3	186,5	186,2

Toimintamenomäärärahaan nettotutetut tulot vuosina 2002 – 2011 (milj. euroa):

Tulot	2002	2003	2004	2005	2006*	2007	2008	2009	2010	2011
240121	21,0	20,4	18,6	19,9	23,0	21,2	23,0	23,0	23,0	23,0

* arvio

Viisumien käsittelymaksut määräytyvät Euroopan unionin säännösten mukaisesti. Euroopan unionin neuvosto on tehnyt päätöksen (2006/440/EY), jonka mukaan viisumihakemuksen käsittelyn hallinnollisista kuluista peritään hakijalta maksuna 60 euroa (pl. viisumihelpotussopimukset kuten Venäjä). Suomi ottaa päätöksen mukaisesti käyttöön uuden käsittelymaksun 1.1.2007 lukien. Maksullisen toiminnan tulojen arvioidaan kasvavan viisumimaksun muutoksen ja lisääntyneen kysynnän vuoksi.

5.3. Talonrakennukset (24.01.74)

Ministeriön talonrakennusmäärärahojen määrärahatarve, euroa (kiinteään vuoden 2006 hintaan):

	2008	2009	2010	2011
24.01.74 Talonrakennukset	6 000 000	6 000 000	6 000 000	6 000 000

Ulkoministeriö hallinnoi 255 milj. euron (kirjanpitoarvo; tilinpäätös 2005) kiinteistöomaisuutta pääasiassa ulkomailla. Kiinteistöomaisuuden arvon säilyttäminen ja ylläpitäminen vaatii lisäresursseja. Nykyisillä resursseilla kiinteistöomaisuutta ei voida ylläpitää sen arvon edellyttämässä kunnossa.

5.4. Kehitysyhteistyö (24.30.66)

Ministeriön kehitysyhteistyömäärärahojen määrärahatarve, euroa (kiinteään vuoden 2006 hintaan):

	2008	2009	2010	2011
24.30.66 Varsinaisen kehitysyhteistyö	715 638 000	847 940 000	1 155 754 000	1 184 444 000

Suomen hallitus on sitoutunut luomaan sellaisen sisällöllisen, laadullisen ja hallinnollisen pohjan, että määrärahojen kasvattaminen 0,70 % BKTL-tasolle saavutetaan vuonna 2010, taloudellinen kehitys kuitenkin huomioon ottaen. EU:n kollektiivinen kehitysyhteistyötavoite on 0,56 % BKTL:sta vuoteen 2010 mennessä ministerineuvoston vuonna 2005 tekemän päätöksen mukaisesti. Lisäksi EU on sitoutunut siihen, että vähintään puolet kehitysyhteistyömäärärahojen kasvusta ohjataan Afrikkaan. Tässä toiminta- ja taloussuunnitelmassa esitettyjen kehysten pohjana on 0,70 % BKTL-osuuden saavuttaminen vuonna 2010. Vuonna 2007 kehitysyhteistyömäärärahojen tason arvioidaan nousevan 0,43 prosenttiin BKTL:sta. Kasvun ennakoitaan jatkuvan siten, että vuonna 2008 saavutetaan 0,49 %, vuonna 2009 noin 0,55 % ja vuonna 2010 noin 0,70 % BKTL-osuus.

Hallituksen kehityspoliittisten tavoitteiden toimeenpanon ja kehitysyhteistyön laadun varmistamiseksi tulee kulloisenkin vuoden talousarvion laadinnan yhteydessä varata ministe-

riön toimintamäärärahoihin riittävät resurssit kehitysyhteistyöhallinnon kehittämiseen operatiivisten kehitysyhteistyömäärärahojen vuosittaisesta lisäyksestä OECD:n määrittelemässä kehitysyhteistyön tilastoinnin periaatteiden sallimissa rajoissa. Määrärahojen kasvun rinnalla varmistetaan sekä lähetettyjen että paikalta palkattujen erityisasiantuntijoiden osaamisen entistä parempi ja suunnitelmallisempi hyödyntäminen.

5.5. Lähialueyhteistyö (24.50.66)

Ministeriön lähialueyhteistyömäärärahojen määräraharave, euroa (kiinteään vuoden 2006 hintaan):

	2008	2009	2010	2011
24.50.66 Lähialueyhteistyö	20 500 000	18 500 000	15 500 000	13 500 000

Pohjoisen ulottuvuuden ympäristökumppanuuden tavoitteena on yhdistää EU:n, kansainvälisten rahoituslaitosten ja lahjoittajavaltioiden resurssit ympäristö- ja energiatehokkuus- sekä ydinjäteinvestointien rahoittamiseksi pohjoisen ulottuvuuden alueella ja erityisesti Luoteis-Venäjällä. Sen tukemiseksi perustettiin vuonna 2002 Pohjoisen ulottuvuuden ympäristökumppanuusrahasto (Northern Dimension Environmental Partnership Support Fund), jota hallinnoi EBRD. Ympäristökumppanuusrahasto jakaantuu ympäristö- ja ydinjäteikkunaan. Alkuvaiheessa ympäristöikkunaan osoitettiin 48, ja ydinturvaikkunaan noin 150 milj. euroa. Suomi on osallistunut rahastoon lähialueyhteistyömomentilta 24.50.66 yhteensä 12 milj. eurolla vuosina 2002–2009. Tästä summasta 10 milj. euroa osoitetaan rahaston ympäristöikkunaan ja kaksi milj. euroa ydinturvaikkunaan. Kaiken kaikkiaan ympäristöikkunaan on lisärahoituskerroksineen osoitettu rahoitusta 86,1 milj. euroa. Ensimmäinen rahaston tuella valmistunut hanke on Pietarin lounainen jätevedenpuhdistamo.

EBRD on aloittanut keskustelut rahaston täydentämisestä, jotta toiminnan jatkuvuus voidaan varmistaa. Suomen lisärahoitusosuuden vähimmäistasoksi on arvioitu kuuden milj. euron lisärahoitusta vuosina 2006 - 2009. Vuoden 2006 maksuosuus, yhteensä 3 miljoonaa euroa, katettaisiin nykyisistä lähialueyhteistyömäärärahoista. Osallistuminen ympäristörahaston lisärahoitukseen vuosina 2007 - 2009 kehyksen puitteissa rajoittaisi merkittävästi kahdenvälisiä toimintaa, johon on jo sitouduttu, sekä käytännössä estäisi uusien hankkeiden aloittamisen ja monivuotisten hankkeiden hallitun alasajon. Lähialueyhteistyön kehystä esitetään nostettavaksi vuosina 2008 ja 2009 yhdellä miljoonalla eurolla vuosittain.

5.6. Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (24.99.22)

Sotilaallisen kriisinhallintaan kohdistettavien määrärahojen mitoituksen ja suunnittelun perustana on ollut turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon sekä hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittisen valiokunnan linjaukset. Tämän mukaisesti perinteiseen sotilaalliseen kriisinhallintaan osallistutaan vähintään nykytasolla.

Suunnittelukauden määrärahat on mitoitettu sotilaallisen kriisinhallinnan joukkojen ja osastojen vahvuuksien ja tehtävävaatimusten mukaisesti, ottaen huomioon ne kriisinhallintaoperaatiot, joihin Suomi todennäköisesti tulee osallistumaan ja ne EU:n taisteluosastot, joihin Suomi osallistuu suunnittelukaudella. Momenttien varalla olo -kohtaan on suunniteltu osuus ensin EU:n taisteluosastojen mahdollisen operaatioon lähdön varalta sekä loput mahdollisten uusien kriisinhallintaoperaatioiden tai jo käynnissä olevien operaatioiden jatkoon ja ylläpitäviin lisämenoihin.

Ulkoministeriön ja puolustusministeriön yhteinen kehysehdotus operaatiokohtaisesti eriteltynä (kummallekin hallinnonalalle on varattu varalla -kohtaan määrärahat operaatioiden kustannusten suhteessa):

Kohde	2007	2008	2009	2010	2011
Momentti 24.99.22. Suomalaisen kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (UM)	66 767	56 381	55 094	55 094	55 094
01. EU:n taisteluosastojen koulutus- ja valmiusmenot	12 253	2 495	0	10 000	3 343
- Saksa-johtoinen osasto (160)					
- Ruotsi-johtoinen osasto (220)	3 461	0	0	0	0
- Varallaolokorvaus 6 kk	8 200	2 231	0	0	0
- SALIS-lentokuljetussopimus	192	264	0	0	0
	400	0	0	0	0
- Taisteluosasto (300) alustavan suunnitelman tasolla					
- Varallaolokorvaus 6 kk	0	0	0	10 000	2 983
	0	0	0	0	360
03. Liberian kriisinhallintaoperaation menot (2)					
04. Kosovon kriisinhallintaoperaation menot (n. 400)	197	200	200	200	200
05. Yhteiset menot	21 621	21 650	21 650	21 650	21 650
- kriisinhallintakoulutus sekä muut kurssikustannukset yms.					
	2 500	1 983	1 983	1 983	1 983
06. Bosnia-Hertsegovinan kriisinhallintajoukon menot (2008 → n. 60))					
07. Sudanin kriisinhallintajoukon menot (2)					
08. Afganistanin kriisinhallintajoukon menot (n. 100)	7 033	3 917	3 917	3 917	3 917
11. Libanonin kriisinhallintajoukon menot (n. 214)	197	200	200	200	200
	7 616	7 650	7 650	7 650	7 650
09. Varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämenoihin tai uusiin operaatioihin	11 150	0	0	0	0
- Saksa-johtoinen taisteluosasto mahdolliset operaatiomenot (160)	4 200	18 286	19 494	0	16 151
- Ruotsi-johtoinen taisteluosasto mahdolliset operaatiomenot (220)	3 800	0	0	0	0
- Taisteluosasto (alustavan suunnitelman tasolla mahdolliset operaatiomenot (300))	0	5 800	0	0	0
	0	0	0	0	7 910
Momentti 27.30.22. Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (PLM)	55 390	48 000	49 287	49 287	49 287
01. Kosovon kriisinhallintaoperaation menot (n. 400)	12 600	12 600	12 600	12 600	12 600
02. Bosnia-Hertsegovinan kriisinhallintaoperaation menot (n. 60)	4 650	4 850	4 850	4 850	4 850
03. Sotilastarkkailijatoiminnan menot (n. 28)	2 450	2 680	2 680	2 680	2 680
04. Afganistanin kriisinhallintaoperaation menot (n. 100)	6 650	6 650	6 650	6 650	6 650
05. Sudanin kriisinhallintaoperaation menot (2)					
06. Liberian kriisinhallintaoperaation menot (2)	40	35	35	35	35
	40	35	35	35	35
07. Kriisinhallintaoperaatioiden yhteiset menot					
- kurssikustannukset	1 405	1 342	1 342	1 982	1 342
- SALIS-sopimus (PLM:n osuus)	653	590	590	590	590
- rokotus- ja asustekustannukset	372	752	752	752	752
- EU:n taisteluosastojen materiaalihankinnat	400	0	0	400	0
	0	0	0	240	0
08. Kriisinhallinnan joukkojen kehittämisohjelma	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
09. EU:n taisteluosastojen koulutus- ja valmiusajan palkkaus-, muutto- ja asumismenot sekä siirtokorvaukset	7 001	2 200	0	5 100	4 546
10. Libanonin kriisinhallintaoperaation menot (n. 214)					
20. Varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämenoihin tai uusiin operaatioihin	9 820	0	0	0	0
- Saksa-johtoinen taisteluosasto mahdolliset operaatiomenot (160)	4 734	11 008	15 095	9 355	10 549
- Ruotsi-johtoinen taisteluosasto mahdolliset operaatiomenot (220)	4 025	0	0	0	0
- Taisteluosasto (alustavan suunnitelman tasolla mahdolliset operaatiomenot (300))	0	4 275	0	0	0
- Libanonin operaation mahdolliset purkukustannukset	0	0	0	0	5 810
	1 300	0	0	0	0

5.7. Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan (24.99.25)

Siviilikriisinhallinta kuuluu Suomen ulkopoliitikan prioriteetteihin. Toimintaa kehitetään valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon 2004 edellyttämällä tavalla.

Siviilikriisinhallinnan menoja on vaikea tarkasti budjetoida toiminnan luonteen vuoksi. Vaikeus korostuu erityisesti pitkän aikavälin suunnittelussa. Käynnissä olevien ja ennakoitavien hankkeiden lisäksi suunnittelukauden aikana voidaan aloittaa suuriakin operaatioita ilman, että niitä on voitu ennakoida suunnitteluvaiheessa. Nopeassa tahdissa lisääntyvät operaatiot sekä maantieteellisen toimintakentän laajeneminen aiheuttavat paineita myös Suomen siviilikriisinhallintatoiminnan kasvattamiseen suunnittelukaudella 2008 - 2011.

5.8. ETYJ-puheenjohtajuus (24.99.26)

Euroopan turvallisuus ja yhteistyöjärjestön ETYJ:n puheenjohtajuudesta vuodelle 2008 päätettiin Ljubljanassa ulkoministerikokouksessa joulukuussa 2005. Suomen puheenjohtajuusehdokkuus vahvistettiin hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittisessa valiokunnassa maaliskuussa 2005. Samalla todettiin, että puheenjohtajuudesta aiheutuvat lisäkustannukset, joita ei ole otettu huomioon ministeriön budjettikehyksessä, käsitellään ja niistä päätetään erikseen.

Puheenjohtajamaan ulkoasiainministeri toimii järjestön puheenjohtajana. ETYJ:n poliittinen ohjaus ja sen osanottajavaltioiden kesken käytävät tärkeimmät konsultaatiot ovat puheenjohtajan vastuulla. Puheenjohtajuusvuosi huipentuu ministerikokoukseen. Puheenjohtajuuteen liittyy jäsenyys ETYJ-troikassa vuosina 2007 ja 2009. Ulkoministeriöön perustetaan erillinen ETYJ-puheenjohtajuussihteeristö troikkakauden eli vuoden 2007 alusta lähtien ja se ajetaan alas vuoden 2009 loppuun mennessä. Puheenjohtajuuskaudella Suomen pysyvä edustusto Wienissä (WET) hoitaa ETYJ:n pysyvän neuvoston, sen valmistelukomitean, talous- ja hallintokomitean sekä useiden työryhmien puheenjohtajuuden.

Ulkoministeriön hallinnonalan erilliselle ETYJ-puheenjohtajuusmomentille 24.99.26 aiheutuu hallinnonalalle menoja vuosina 2007 - 2009 seuraavasti:

	2007	2008	2009	Yhteensä
24.99.66 ETYJ-puheenjohtajuus	1 998 000	7 878 000	557 000	10 433 000

Momentin kehyksessä liitteessä 1.1 on otettu huomioon vuoden 2007 talousarvio-neuvotteluissa sovittu 1,0 milj. euron korotus vuoden 2008 määrärahoihin verrattuna maaliskuun 2006 hallituksen kehyspäätökseen.

Puheenjohtajuuden odotetaan aiheuttavan Helsingissä ja WET:ssa yhteensä 10,4 milj. euron lisäkustannukset. Näistä suurin menoerä on Suomessa järjestettävä ministerikokous, jonka arvioidaan maksavan noin 3,0 milj. euroa.

5.9. Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (24.99.66)

Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet momentille 24.99.66 kohdistuu suunnittelukaudella huomattavia paineita johtuen mm. YK:n rauhanturvamaksujen vaikeasti ennakoitavissa olevasta kehityksestä, ETYJ-puheenjohtajuudesta ja kurssikehityksestä.

Vuodelle 2008 esitetään ETYJ-puheenjohtajuudesta johtuen 900 000 euron kertaluonteista korotusta momentille. Määrärahatarpeen lisäys aiheutuu ETYJ-vapaaehtoisrahoituksen lisääntyvästä tarpeesta puheenjohtajuusvuonna. Puheenjohtajan odotetaan panostavan kaudellaan järjestön toimintaan tavanomaista enemmän (Suomen vuosittainen vapaaehtoisrahoitus nykytasolla on 500 000 euroa).

- LIITTEET:
1. Ulkoasiainhallinnon suunnittelukauden 2008 - 2011 määrärahatarve
 2. Ulkoasiainhallinnon investointihankkeet
 3. Ulkoasiainhallinnon tietotekniikkahankkeet